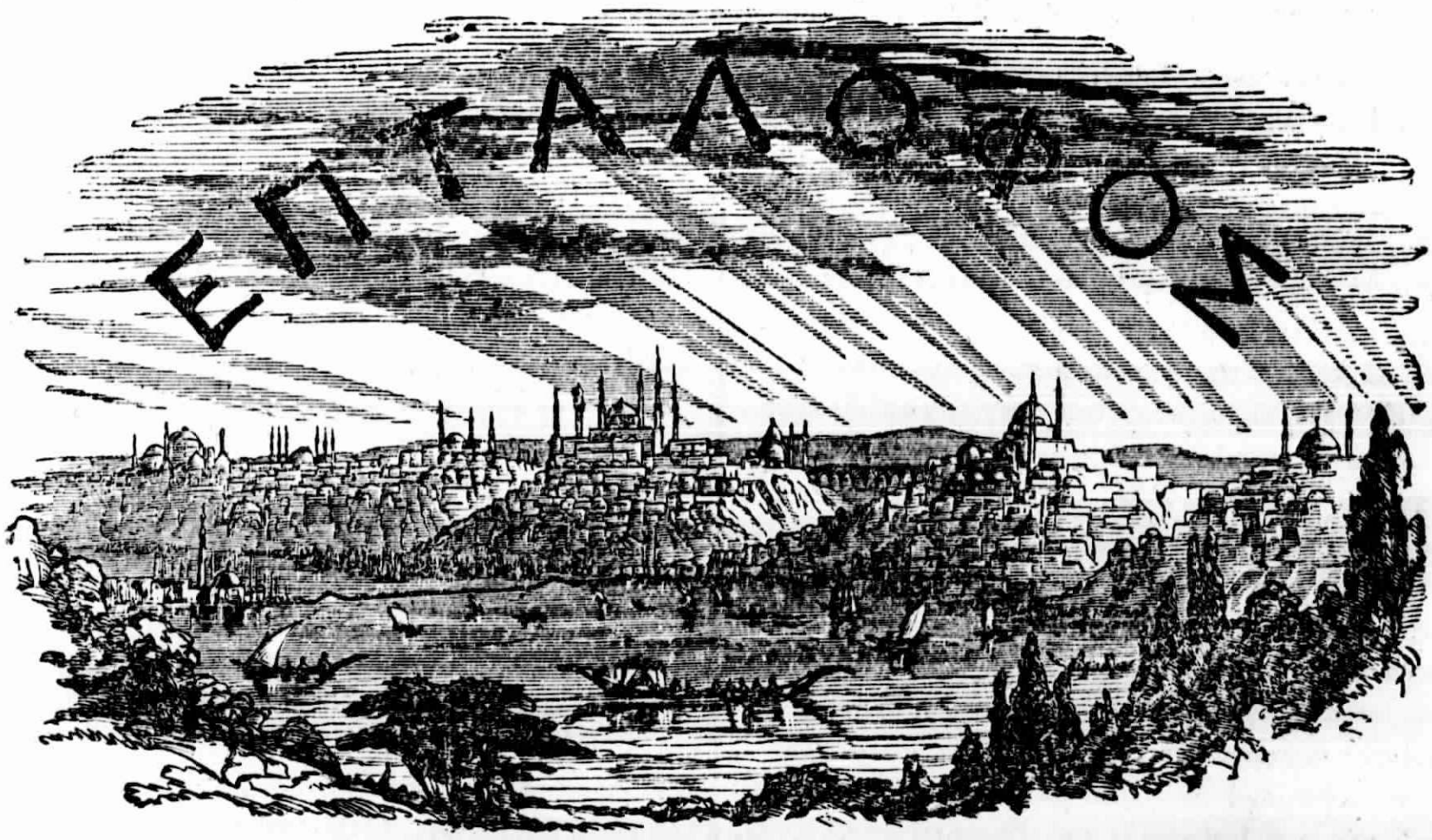

20 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ, 1862. ΕΤΟΣ ΠΡΩΤΟΝ. ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 5.

ΤΟ ΣΤΟΙΧΗΜΑ.

Α'.

Ἐμίρης κάθηται πρὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς σκηνῆς του ἐπὶ προσκεφαλαίων ἐκ βελούδου καὶ ὁλοσηρικοῦ. Ὁ μανδύας του, περίχρυσος καὶ ἐκ πορφύρας, ἀστράπτει ἀπὸ πολυτίμους λίθους, καὶ πλουσιώτατον κυρτὸν Δαμασκηνὸν ξίφος λάμπει πλησίον του.

Ὁ Σὶρ Οὐόλφραμ, εὐγενὴς Ἄγγλος αἰχμάλωτος, ἵσταται ὄρθιος ἐνώπιόν του, χωρὶς νὰ βλέπῃ οὔτε δεξιὰ οὔτε ἀριστερά, τὰ δὲ τεμάχια τοῦ πιστοῦ ξίφους του κεῖνται ἐκεῖ που κατὰ γῆς διεσπαρμένα.

Καὶ ἐν τούτοις, εἶνε ἀγέρωχος· ἡ κεφαλή του ὑψοῦται ὑπερηφάνως, τὸ δὲ πρόσωπόν του ἀπαστράπτει ἀρειμάνιόν τι ἦθος καὶ μεγαλοπρέπειαν, ὡς ἐὰν ἦτο ὁ κύριος τῶν τόπων τούτων. Ἡ ὀργὴ τοῦ Ἐμίρου κορυφοῦται εἰς τὸ περιφρονητικὸν τοῦτο βλέμμα, ἐγείρεται, κάθηται καὶ ξανασηκώνεται μὲ ἀνησυχίαν.

« Χριστιανέ, ῥίψε ὁλογυρά σου ἓν βλέμμα πρὶν σὲ ἁλυσοδέσουν! Ἰδὲ πόσον αὐθάδης ἦτο ἡ ἐπιχείρησίς σου, καὶ πόσον ἐλεεινὸς εἶσαι ἤδη ἐνώπιόν μου. Ὁ βραχίων σου ἀπέβη ἀδύνατος, τὸ ξίφος σου εὔθραυστον, αὐτὸς ὁ ἵππος σου κακῶς σὲ ὑπηρέτησε, καὶ τὸ φόρεμά σου εἶνε πολὺ ἄθλιον παραβαλλόμενον μὲ τὸ ἰδικόν μου. Πόσον πτωχὸς θὰ ἦσαι εἰς τὸ φρούριόν σου! Ἤξευρε ὅμως ὅτι, ἐὰν σοὶ εὑρεθῇ πρᾶγμα, ὅμοιον τοῦ ὁποίου ἐγὼ νὰ μὴν ἔχω, θέλεις ἀπολαύσει τὴν ἐλευθερίαν σου· ἄλλως, μὰ τὸν Ἀλλὰχ, θέλω κόψει τὴν κεφαλήν σου! »

Καὶ ὁ εὐγενὴς αἰχμάλωτος ἀπεκρίθη·

« Ἔχω τὴν γυναῖκά μου.

— Τὴν γυναῖκά σου! ἐπανέλαβεν ὁ Ἐμίρης γελῶν· πόσον οὐτιδανὴ θὰ ἦνε καὶ αὐτή, παραβαλλομένη μὲ τὴν ἐσχάτην σκλάβαν μου. »

Ἀλλ' ὁ Σὶρ Οὐόλφραμ ἀπεκρίθη·

« Εἶνε ἀδύνατον σὺ νὰ ἔχῃς ποτὲ τοιαύτην γυναῖκα! »

Β'.

Ἡ Ἀγνὴ εὑρίσκεται μόνη εἰς τὸν θάλαμόν της, καὶ παρατηρεῖ φιλοστόργως τὸ εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτῆς κοιμώμενον τέκνον της... Τὸ δάσος αἴφνης πληροῦται σκότους, ἑσπερινὸς ἄνεμος ἀπαρκτίας μυκᾶται εἰς τοὺς κλάδους τῶν φιλλυρῶν, καὶ ἡ Σελήνη ὑψοῦται εἰς τὸν οὐρανὸν ὠχρὰ καὶ προκύπτουσα ἀναμέσον μολυβδοχρόων νεφελῶν.

Εἶχεν ἤδη ἀποθέσει τὸ τέκνον της ἐπὶ τοῦ λίκνου καὶ ἡτοιμάζετο νὰ κλείσῃ τὴν θύραν, ὁπότε ἐμφανίζεται ὁ ἱπποκόμος τοῦ Σὶρ Οὐόλφραμ.

« Ὤ! Θεέ μου! ἀνέκραξε... μήπως μὲ φέρῃς καμμίαν θλιβερὰν εἴδησιν; μήπως ὁ εὐγενὴς σύζυγός μου δὲν ζῇ πλέον;

— Μὴ κλαίῃς, καλή μου Κυρία· ὁ ἴδιος μὲ στέλλει.

— Ἄ!.. τώρα ἀναπνέω τοὐλάχιστον μὲ ἄνεσιν! Εἰπέ μοι τὸ αἴτιον τῆς ἀποστολῆς σου;

— Ἰδοὺ οἱ λόγοι, τοὺς ὁποίους μὲ ἐπιφόρτισε νὰ διαβιβάσω πρὸς τὴν καλήν μου Κυρίαν: « Ὑπαγε εἰς τὸ φρούριον, καὶ εἰπὲ εἰς τὴν σύζυγόν μου νὰ στολισθῇ μὲ τὰ πολυτιμότερα στολίδιά της, καὶ διελθοῦσα τὴν θάλασσαν, νὰ ἔλθῃ ἐδῶ διὰ νὰ προξενήσῃ τὴν ἀπελευθέρωσίν μου. »

Ἡ Ἁγνὴ κυριεύεται ὑπὸ λυγμῶν καὶ θλίψεως.

« Δὲν ἔχω, εἶπεν, οὔτε μαργαρίτας οὔτε ἀδάμαντας· περὶ τίνων ἄρά γε πλουσίων στολισμῶν μὲ λέγει ὁ σύζυγός μου; »

Καὶ ἤρχισε νὰ προσεύχηται· ἔμεινε δὲ ὅλην τὴν νύκτα γονατιστή, καὶ ἅμα διεγέλασεν ἡ ἡμέρα ἐσπόγγισε τὰ δάκρυά της, καὶ προσαρτήσασα κοράλλινον σταυρὸν εἰς τὸν λευκὸν ὡς τὴν χιόνα τράχηλόν της, εἶπεν εἰς τὸν ἱπποκόμον·

« Ἄγωμεν! ὁδήγησόν με εἰς τὴν εἰρκτὴν τοῦ συζύγου μου! Ὁ Θεὸς μοὶ ἀπεκάλυψε τὸν σκοπόν του. »

Γ'.

Δευτέραν ἤδη φορὰν ὁ Ἐμίρης κάθηται ἔμπροσθεν τῆς σκηνῆς του, καὶ πλησίον του ὁ Σὶρ Οὐόλφραμ ἀλυσίδετος, καὶ τοῦ ὁποίου τὰ ἀνυπόμονα βλέμματα στρέφονται μετ' ἀγωνίας πρὸς τὴν θάλασσαν.

Αἱ γυναῖκες τοῦ Ἐμίρου κάθηνται σιωπηλῶς ὁλόγυρά του· μαργαρῖται καὶ ῥουβίνια λάμπουσιν εἰς τὰς κεφαλὰς καὶ τὰ στήθη των, καὶ ὁ Ἐμίρης τὰς θεωρεῖ μεθ' ὑπερηφανίας. Ἀλλ' οὐδὲ ἓν ἐρωτικὸν βλέμμα ἀνταποκρίνεται εἰς τὰ βλέμματά του, πλὴν τοῦ βλέμματος τοῦ ἐκφράζοντος δουλικὸν καὶ χαῦνον φόβον.

« Χριστιανέ! ἔχεις ἀκόμη τὴν αὐτὴν πεποίθησιν, ἀφοῦ πλέον τὰς εἶδες ὅλας; τί ἄρά γε θέλει εἶσθαι ἡ σύζυγός σου ἐνώπιον τόσων καλλονῶν χαριτοβρύτων;

— Ἂς ἔλθῃ ἡ ἰδία, καὶ μόνος σου θέλεις κάμει τὴν ἐκλογὴν καὶ τὴν προτίμησιν. »

Καὶ ὁ Ἐμίρης, στηριζόμενος ἐπὶ τοῦ κυρτοῦ ξίφους του, τοῦ περιῤῥεομένου ὑπ' ἀδαμάντων καὶ ἄλλων πολυτίμων λίθων, κύπτει ὀλίγον καὶ διακρίνει πρὸς τὴν ὄχθην ἀνθρώπους, ἀποβιβαζομένους μιᾶς λέμβου.

« Δὲν ἐπίστευά ποτε, λέγει, νὰ ὑπάρχῃ γυνή, ἀγαπῶσα τοσούτῳ τὸν σύζυγόν της, ὥστε νὰ ἐπιχειρισθῇ ἓν τόσον ἐπίπονον ταξείδιον! »

Ἐν τούτοις ἡ Ἁγνή, ἡ ὡραία καὶ γελόεσσα Ἁγνή, προχωρεῖ λουομένη ἀπὸ τὰς ἀκτῖνας τοῦ εἰς τὴν δύσιν του πλησιάζοντος ἡλίου, τὸ τέκνον της φέρουσα ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ ἔχουσα τὸ ἦθος εὐγενὲς ἐκ μετριοφροσύνης.

Ὁ Ἐμίρης, βλέπων αὐτὴν προχωροῦσαν καὶ διασκελίζουσαν ἀνυπομόνως τὰς ὁδούς, αἰσθάνεται ἑαυτὸν συγκινούμενον, πρᾶγμα πρωτοφανὲς δι' αὐτόν· αὐτὴ δὲ, ἅμα πλησιάσασα, ἔσπευσε νὰ ἐρωτήσῃ ἀνησύχως·

« Ποῦ εἶνε ὁ σύζυγός μου; εἴπατέ μοι, ποῦ εἶνε ὁ σύζυγός μου; Εἶμαι ἐκείνη, τὴν ὁποίαν προσεκάλεσε. »

Ταῦτα δὲ λέγουσα, ῥίπτει ὀλόγυρα τοὺς πλήρεις χάριτος ὀφθαλμούς της. Ἀπαίσιος ἦχος ἁλύσεων συγκρουομένων προσβάλλει τὴν ἀκοήν της, καὶ εὐθὺς ἀναγνωρίζει τὸν σύζυγόν της· ῥίπτονται κλαίοντες ὁ εἷς εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ἄλλου, προσφέρει εἰς αὐτὸν τὸ τέκνον του, καὶ ἐκεῖνος τὸ σφίγγει φιλοστόργως ἐπὶ τῆς καρδίας του. Εὐθὺς δὲ μετὰ ταῦτα ῥίπτεται εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἐμίρου, κράζουσα.

« Λάβε εὐσπλαγχνίαν πρὸς τὸ ἀθῶον τοῦτο πλάσμα, καὶ ἀπόδος αὐτῷ τὸν πατέρα του· ἂν δὲ ἔχῃς σταθερὰν ἀπόφασιν νὰ τὸν θανατώσῃς, θανάτωσον μετ' αὐτοῦ καὶ ἡμᾶς! »

Καὶ αἱ γυναῖκες τοῦ Ἐμίρου περικυκλοῦσι τὴν Ἁγνὴν μετὰ σεβασμοῦ μεμιγμένου λύπῃ, καὶ θαυμάζουσαι τὴν ὡραιότητα τῶν χαρακτήρων καὶ τὴν διαφάνειαν καὶ λαμπρότητα τοῦ προσώπου της.

Ὁ Ἐμίρης ἀμφιταλαντεύεται ἐπὶ μικρὸν, εἶτα λέγει πρὸς αὐτήν·

« Ἐγέρθητι· τὸν ἔσωσας, διότι πραγματικῶς δὲν ἔχω γυναῖκα πιστὴν καὶ ἀφωσιωμένην ὡς σέ. »

Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα πρὸς τὸν Σὶρ Οὐόλφραμ, ἐπρόσθεσεν·

« Ἔσο ἀπὸ σήμερον φίλος μου· πλὴν δὲν θὰ ἀρνηθῇς βέβαια νὰ ὁμολογήσῃς ὅτι μὲ ἐνίκησας διὰ μαγείας τινός. »

Ὁ δὲ εὐγενὴς Λόρδος ἀπεκρίθη·

« Ἰδοὺ ὅλη ἡ ὑπεροχὴ καὶ ἡ μαγεία: ἡ γυνὴ αὕτη εἶνε πιστὴ καὶ μοναδικὴ σύζυγός μου, καὶ περιπλέον εἶνε καλὴ χριστιανή. »

Ῥ.

Η ΑΠΙΔΕΑ ΤΗΣ ΚΥΡΑ ΠΤΩΧΕΙΑΣ.

(Συνέχεια καὶ τέλος.)

Δ'.

ΠΑΡΗΛΘΕΝ ὁλόκληρος μὴν, ἀφότου ὁ Θάνατος ἔμεινεν ἐπὶ τοῦ δένδρου τῆς Κυρὰ Πτώχειας, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἔκαμνε πλέον τὸ χρέος του, ἐξεπλήσσοντο οἱ ἄνθρωποι μὴ βλέποντες οὐδένα ἀποθνήσκοντα καθ' ὅλον τὸ Βὶκ, τὴν Φρέσνην καὶ τὸ Κονδέ. Ἡ ἔκπληξις πάντων ἐδιπλασιάσθη περὶ

τὰ τέλη τοῦ ἄλλου μηνὸς, καὶ μάλιστα ὅταν ἔγεινε γνωστὸν ὅτι τὸ αὐτὸ συνέβαινεν εἰς Βαλεντιανὴν, Δουαίνην, Λίλλην καὶ καθ' ὅλην τὴν Φλανδρίαν. Ποτὲ δὲν συνέβη παρόμοιον πρᾶγμα, καὶ ὅταν ἔφθασε τὸ νέον ἔτος, ἔμαθον διὰ τῶν ἡμερολογίων ὅτι τὸ αὐτὸ ἐγένετο καὶ καθ' ἅπασαν τὴν Γαλλίαν, τὸ Βέλγιον, τὴν Ὁλλανδίαν, ὡς καὶ παρὰ τοῖς Αὐστριακοῖς, τοῖς Σουηδοῖς καὶ τοῖς Ῥώσσοις.

Τὸ ἔτος παρῆλθεν ἐν πλήρει εὐζωΐᾳ, καὶ ἐδημοσιεύθη ὅτι ἀπὸ δεκαπέντε μηνῶν οὐδεμία συνέβη περίπτωσις θανάτου, ὅλοι δὲ οἱ ἀσθενεῖς ἐθεραπεύοντο ὡς ἐκ θαύματος, χωρὶς οἱ ἰατροὶ νὰ γνωρίζωσι τὸ πῶς καὶ διατί. Καὶ αὐτὸ ἀκόμη τὸ ἔτος παρῆλθεν ὡς τὸ πρὸ αὐτοῦ ἄνευ οὐδενὸς συμβεβηκότος, ὅταν δὲ ἔφθασεν ἡ ἑορτὴ τοῦ Ἁγίου Σιλβέστρου, ἀπὸ τὸ ἓν ἄκρον τῆς γῆς μέχρι τοῦ ἑτέρου οἱ ἄνθρωποι ἐνηγκαλίζοντο ἀμοιβαίως, καὶ ἐμακάριζον ἀλλήλους διότι ἀπέβησαν ἀθάνατοι. Πανταχοῦ ἐλάμβανον χώραν εὐθυμίαι καὶ διασκεδάσεις, καὶ εἰς τὴν Φλανδρίαν ἰδίως τοιαύτην ἑορτὴν ἔκαμον, ὁμοίαν τῆς ὁποίας δὲν εἶδεν ὁ κόσμος ἀφότου ἔγεινε κόσμος.

Οἱ καλοὶ Φλαμανδοί, μὴ φοβούμενοι πλέον μήπως ἀποθάνωσιν ἀπὸ δυσπεψίαν, οὔτε ἀπὸ ποδαλγίαν ἢ ἀποπληξίαν, ἐδόθησαν ὅλαις δυνάμεσιν εἰς τὸ τρώγειν καὶ πίνειν· ὑπελογίσθη ὅτι, ἐν διαστήματι τριῶν ἡμερῶν, ἕκαστος ἄνθρωπος ἔφαγεν ἓν μόδιον σίτου καὶ ἔπιεν ὁλόκληρον πῖθον ζύθου. Πλὴν οὐδεὶς ἐφαντάζετο ὅτι ἡ εὐδαιμονία αὕτη ἦτο ἔργον τῆς Κυρὰ Πτώχειας, ἄλλως τε δὲ καὶ αὐτὴ δὲν ἤθελε νὰ καυχηθῇ τοῦτο ἀπὸ μετριοφροσύνην.

Τὰ πάντα ἔβαινον κατ' εὐχὴν ἐν διαστήματι δέκα, εἴκοσι, τριάκοντα ἐτῶν· μετὰ παρέλευσιν ὅμως τεσσαράκοντα ἐτῶν ἔβλεπέ τις παντοῦ γέροντας, ἡλικίας ἀνωτέρας τῶν ἑκατὸν δέκα καὶ ἑκατὸν εἴκοσιν ἐτῶν, οἵτινες, βεβαρημένοι ἀπὸ τὸ γῆρας, μόλις ἠδύναντο νὰ βαδίζωσιν, ὑποστηρίζοντες τὰ τρέμοντα βήματά των διὰ διπλῶν βακτηριῶν, στερημένοι μνήμης, κωφοὶ καὶ σχεδὸν τυφλοὶ, ἄνευ κρίσεως, γεύσεως ἢ ὀσφρήσεως καὶ ἀναίσθητοι πρὸς πᾶσαν ἀπόλαυσιν. Τότε ἤρχισαν νὰ ἐννοῶσιν ὅτι ἡ ἀθανασία δὲν εἶνε τόσον μέγα εὐεργέτημα, ὅσον τὸ φαντάζονται οἱ ἄνθρωποι.

Ἔβλεπέ τις αὐτοὺς συρομένους πρὸς τὸν ἥλιον, ὅπως ζωογονήσωσιν ὀλίγον τὰ καταπαγωμένα μέλη των, ἄνευ κόμης, μὲ τρέμουσαν κεφαλὴν καὶ ὀφθαλμοὺς ἐσβεσμένους, βήχοντας, πτύοντας, ὅλως λειποσάρκους, ῥικνώδεις καὶ ὁμοιάζοντας μὲ σκελετούς. Αἱ γυναῖκες ἦσαν οἰκτρότεραι τῶν ἀνδρῶν. Οἱ μᾶλλον ἐκλελυμένοι γέροντες ἔμενον εἰς τὰς κλίνας των, καὶ δὲν ὑπῆρχεν οἰκία ὅπου δὲν ἔβλεπέ τις πέντε ἢ ἓξ κραβάτους, ἐφ' ὧν ἔκειντο ὡς νεκροὶ οἱ ἐσχατόγηροι πάπποι, πρὸς μεγίστην δυσαρέσκειαν τῶν δισεγγόνων των καὶ τῶν υἱῶν τῶν τρισεγγόνων των· ἐπὶ τέλους ὑπεχρεώθησαν νὰ οἰκοδομήσωσι μέγιστα γηροκομεῖα, ὅπου ἐνοσηλεύοντο τὰ νενεκρωμένα ταῦτα ὄντα κατὰ ἑκατοντάδας, ἑκάστη δὲ νέα γενεὰ ἐνησχολεῖτο εἰς ὑπηρεσίαν τῆς προγενεστέρας, τὴν ὁποίαν ἐφαίνετο λησμονήσας ὁ θάνατος.

Ἀλλ' ἡ γῆ μετ' ὀλίγον τοσοῦτον ἐπλημμύρησεν ἀπὸ κατοίκους, ὥστε οὔτε νὰ τοὺς χωρήσῃ ἠδύτατο οὔτε νὰ τοὺς θρέψῃ. Τρομερὰ σιτοδεία ἐπηκολούθησε, καὶ οἱ ἄνθρωποι, περιπλανώμενοι ἡμίγυμνοι εἰς τὰς πεδιάδας, διότι δὲν εἶχον πλέον καταλλήλους στέγας ὅπως σκιασθῶσιν, ὑπέφερον τὰ πάνδεινα ὑπὸ τῆς πείνης, χωρὶς νὰ δύνανται νὰ ἀποθάνωσιν ἐξ αὐτῆς. Ἐκτὸς τούτου, αἱ Κυβερνήσεις ἐξησθένησαν, οἱ νόμοι ἐχαλαρώθησαν, καὶ οἱ νέοι ἀθάνατοι, βέβαιοι ὄντες ὅτι δὲν θὰ ὑπάγωσι τοῦ λοιποῦ εἰς τὸν ᾅδην, παρεδόθησαν εἰς ὅλα τὰ ἐγκλήματα· ἐλεηλάτουν, ἔκλεπτον, ἐβίαζον, παρέδιδον εἰς τὸ πῦρ, πλὴν φεῦ! μόνον νὰ δολοφονήσωσι δὲν ἦτο δυνατόν· πάντα δὲ ταῦτα τὰ ἐγκλήματα ἐτιμωροῦντο διὰ τῶν αὐστηροτέρων ποινῶν, ἐκτὸς τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου.

Ἂν ἡ Κυρὰ Πτώχεια ἐγνώριζε τὴν ἀξιοθρήνητον συμφοράν, εἰς ἣν ἐβύθισε τὸ ἀνθρώπινον γένος, ποτὲ δὲν ἤθελεν ἐπιθυμήσει νὰ παρατείνῃ αὐτὴν πλειότερον, καὶ μὲ αὐτὴν ἀκόμη τὴν στέρησιν τῆς ζωῆς της· πλὴν, συνειθισμένη οὖσα ἀπὸ πολλοῦ εἰς τὰς στερήσεις καὶ τὰς κακουχίας, ὑπέφερεν ἤδη ὀλιγώτερον τῶν ἄλλων, ἐκτὸς δὲ τούτου, τόσον κωφὴ καὶ τυφλὴ ἀπέβη καὶ αὐτὴ ἐκ τῶν γηρατείων, ὥστε δὲν ᾐσθάνετο τὰ συμβαίνοντα περὶ αὐτήν.

Τότε οἱ ἄνθρωποι ἀνεξαιρέτως τόσην ἐπιθυμίαν εἶχον διὰ τὸν θάνατον, ὅσην προθυμίαν εἶχον πρότερον ὅπως τὸν ἀποφύγωσιν. Οἱ ἰατροὶ συνῆλθον ἀπὸ τὰ πέντε μέρη τοῦ κόσμου εἰς σύσκεψιν, ὅπως ἐπινοήσωσι φάρμακόν τι ἢ ἄλλην θανατηφόρον μηχανήν· πλὴν αἱ τρομερώτεραι μηχαναὶ καὶ τὰ ἰσχυρότερα δηλητήρια ἀπέβησαν μάταια, διότι οὐδὲν ἄλλο ἐπέφερον ἀποτέλεσμα, ἢ νὰ βλάψωσι καὶ νὰ κακώσωσι φρικωδῶς τὸ σῶμα, χωρὶς νὰ δύνανται νὰ προξενήσωσι τὸν ἀσπαστὸν θάνατον. Λευκὰ, φαιόχροα, μέλανα, κίτρινα, χιλίων τέλος χρωμάτων καὶ εἰδῶν φάρμακα ἀνεμίχθησαν, πλὴν εἰς μάτην. Προέτεινον ἀμοιβὴν δεκακισχιλίων φλωρίων εἰς ὄντινα ἤθελεν ἀνακαλύψει τὸ καταστρεπτικὸν τῆς ζωῆς φάρμακον, ὅλοι δὲ οἱ

ἰατροὶ ἤρχισαν νὰ γράφωσι λιβέλλους κατὰ τῆς ζωῆς, ὡς ἐὰν ἔγραφον ἐναντίον τῆς χολοῤῥοίας, καὶ τόσον ἱκανοὶ ἐστάθησαν νὰ θεραπεύσωσι τὴν ἀσθένειαν ταύτην ὅσον καὶ τὴν χολόῤῥοιαν.

Πάντες ἐξηγέρθησαν εἰς γενικὴν κατὰ τῆς ζωῆς σταυροφορίαν. Αἱ Κυβερνήσεις ἐψηφισαν καταστρεπτικοὺς πολέμους· ἔθνη ἐξηγέρθησαν ἐναντίον ἐθνῶν μὲ τὴν σταθερὰν ἀπόφασιν τοῦ νὰ καταστρέψωσιν ἄλληλα, ἀλλ' ἐπροξένησαν πλειότερα δεινὰ χωρὶς νὰ κατορθώσωσιν οὐδὲ ἕνα ἄνθρωπον νὰ στείλωσιν εἰς τὸν ἄλλον κόσμον, διότι ἡ μάχαιρα καὶ τὰ ὄργανα τῆς σφαγῆς ἀπέβησαν ἀνίκανα εἰς τὸ ἐκτελέσαι τὸ χρέος των. Ἐν γένει δὲ ἐπηκολούθησε συμφορὰ τρομερωτέρα τῆς τοῦ κατακλυσμοῦ, διότι αἱ ἀγωνίαι της διήρκουν πλειότερον χρόνον, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ προΐδῃ τις ἂν θὰ λάβῃ τέλος.

Ε'.

Κατὰ ταύτην τὴν παράδοξον τῳόντι καὶ πρωτοφανῆ εἰς τὰ χρονικὰ τῆς ἀνθρωπότητος ἐποχὴν ἔζη εἰς τὸ Κονδὲ ἰατρός τις σοφώτατος, ὅστις πάντοτε σχεδὸν ὡμίλει Λατινιστί, καὶ ὁ ὁποῖος ἦτο πάνυ γνωστὸς ὑπὸ τὸ παράδοξον ἐπώνυμον Δόκτωρ Βρονταστροπελεκὼφ, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ τις τὸν λόγον. Ἦτο τιμιώτατος καὶ εὐσυνείδητος ἄνθρωπος, φονεύσας κατὰ τὸν καλὸν καιρὸν τῶν ἀπαρχῶν τῆς ἐπιστήμης του πλείστους ἀνθρώπους, καὶ ὧν ἤδη ἀπαρηγόρητος διότι δὲν ἠδύνατο νὰ στείλῃ πλέον κανένα εἰς τὸν ᾅδην.

Ἐσπέραν τινὰ, καθ' ἣν διήρχετο διὰ τῆς Φρέσνης, ἠθέλησε νὰ πλησιάσῃ εἰς τὸ χωρίον Βίκ· ἐνῷ δὲ διέβαινε πλησίον τοῦ κηπαρίου τῆς Κυρὰ Πτώχειας, ἤκουσε θλιβερωτάτην τινὰ καὶ πένθιμον φωνὴν, καλοῦσαν αὐτὸν ὀνομαστὶ καὶ κράζουσαν· « Ὤ! τίς θὰ μὲ ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὴν παγίδα ταύτην, καὶ ποῖος θὰ λυτρώσῃ τὴν ἀνθρωπότητα ἀπὸ τὴν ἀθανασίαν, ἑκατοντάκις χειροτέραν τοῦ λοιμοῦ! »

Ὁ σοφὸς ἰατρὸς ὕψωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸ δένδρον, καὶ ἠσθάνθη ἰσχυροτάτους παλμοὺς εἰς τὴν καρδίαν του· ἀνεγνώρισε τὸν Θάνατον.

« Πῶς! εἶσαι σὺ, παλαιέ μου σύντροφε! τῷ εἶπε· ποῖος σὲ ἐκρέμασεν ἐκεῖ ἐπάνω;

— Ἄχ, προσφιλέστατέ μοι Δόκτορ Βρονταστροπελεκώφ! ἀνέβην εἰς αὐτὴν τὴν ἐπάρατον ἀπιδέαν διὰ νὰ κόψω μερικοὺς καρποὺς, καὶ τώρα δὲν ἠμπορῶ νὰ καταβῶ. Ἔλα, δός μοι τὴν χεῖρά σου καὶ βοήθησόν με. »

Ὁ καλὸς Δόκτωρ τῷ ἔτεινε τὴν χεῖρα, καὶ ὁ Θάνατος τόσην προσπάθειαν κατέβαλε διὰ νὰ ἀποσπασθῇ ἀπὸ τὸ δένδρον, ὥστε ἐσήκωσε τὸν ἰατρὸν ἀπὸ τῆς γῆς. Ἡ ἀπιδέα ἐκράτησε πάραυτα καὶ τοῦτον, καὶ περιέσφιγξεν αὐτὸν μὲ τοὺς κλῶνάς της. Μάτην ὁ καλὸς ἰατρὸς ἐπροσπάθησε νὰ ἀποσπασθῇ, ἐπὶ τέλους δὲ ἐννόησεν ὅτι ἔμελλε νὰ κρατήσῃ συντροφίαν ἐκεῖ ἐπάνω μὲ τὸν ἀρχαῖόν του φίλον, τὸν Θάνατον.

Ὁ ἰατρὸς ἦτο ἀκριβέστατος εἰς ὅλα. Ἐσυνείθιζε, κατὰ τοὺς συχνοὺς περιπάτους του, νὰ ἐπανέρχεται τακτικώτατα εἰς τὸ χωρίον του, ὥστε ἤδη ἡ ἔκπληξις τῶν συνδημοτῶν του ἦτο μεγίστη, διότι δὲν ἔβλεπον αὐτὸν ἐπανερχόμενον οὔτε τὴν ἐπαύριον οὔτε τὴν μετ' αὐτήν· ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀπουσία του παρετάθη τοσοῦτον, ὥστε οὐδὲν σημεῖον ζωῆς παρεῖχεν, ἐτοιχοκόλλησαν ἐκτάκτους εἰδοποιήσεις καὶ ἔγραψαν περὶ αὐτοῦ εἰς τὰς ἐφημερίδας· ἀλλ' ὁ κόπος των ἀπέβη μάταιος. Ὁ Βρονταστροπελεκὼφ ἦτο ὁ πρῶτος ἀναληφθεὶς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ Κονδὲ ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν· μήπως ἄρά γε, εἶπον κατὰ νοῦν πάντες, ἐπεννόησε τὸ μυστικὸν τοῦ ἀποθνήσκειν καὶ ἀπεφάσισε νὰ τὸ κρατήσῃ μόνος δι' ἑαυτόν, αὐτός, ὅστις ἐφάνη ἄλλοτε τόσον γενναῖος καὶ μεταδοτικὸς ὡς πρὸς τὸ κεφάλαιον τοῦτο;

Ὅλοι οἱ κάτοικοι τοῦ Κομητάτου Κονδὲ ἐξῆλθον τῆς πόλεως πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ ἰατροῦ· ἠκολούθησαν δὲ τόσον ἐπιτυχῶς τὰ βήματά του, ὥστε ἔφθασαν εἰς τὸν κῆπον τῆς Κυρὰ Πτώχειας. Ὁ Δόκτωρ, βλέπων αὐτοὺς διερχομένους μακρόθεν, ἔσεισε τὸν λευκὸν λαιμοδέτην του εἰς σημεῖον κινδύνου.

« Ἀπὸ ἐδῶ, ἔκραξε μὲ ὅλην τὴν δύναμιν τῶν πνευμόνων του, ἀπὸ ἐδῶ, φίλοι μου! Ἰδού, ἰδοὺ ὁ Θάνατος! Τὸν ἐξετρύπωσα τέλος πάντων, ἀλλὰ δὲν ἠμπορῶ νὰ καταβῶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν κατηραμένην ἀπιδέαν!

« Ζήτω ὁ Θάνατος! » ἔκραξαν ἐν χορῷ οἱ Κονδαῖοι.

Οἱ πρῶτοι φθάσαντες ἔτεινον τὴν χεῖρα πρὸς τὸν Θάνατον καὶ τὸν ἰατρὸν, ἀλλ' ὡς ὁ ἰατρὸς καὶ ὁ Θάνατος ἀνηρπάσθησαν καὶ αὐτοὶ καὶ περιετυλίχθησαν ὑπὸ τῶν κλάδων τοῦ δένδρου. Μετ' ὀλίγον ἡ ἀπιδέα κατεκαλύφθη ἐξ ὁλοκλήρου ἀπὸ ἀνθρώπους, ὅλοι δὲ ὅσοι ἔφθανον κατόπιν ἔτεινον τὰς χεῖράς των καὶ ἐκρεμῶντο ἀμέσως, πολλοὶ δὲ ἔμενον ἀπηωρημένοι μεταξὺ γῆς καὶ οὐρανοῦ· ἄλλοι ἔλαβον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ποδῶν, καὶ ἀπετέλεσαν βότρυας ἐξ ἀνθρώπων, πλὴν εἰς μάτην ἐπροσπάθουν νὰ ἀποσπάσωσι τοὺς φίλους των, διότι προσεκολλῶντο δι' ἀοράτου ἕλξεως καὶ οἱ ἴδιοι ἐπὶ τῶν κλάδων τοῦ δένδρου, ἀπαράλλακτα ὡς τὰ πτηνὰ ἐπὶ τῶν ἰξῶν.

Ἐπὶ τέλους συνέλαβον τὴν ἰδέαν νὰ ῥίψωσι κατὰ γῆς τὴν ἀπιδέαν. Ἔφερον λοιπὸν πελέκεις καὶ πρίονας, καὶ ἤρχισαν νὰ κτυποῦν ὅλαις δυνάμεσι καὶ ὅλοι ὁμοῦ· πλὴν φεῦ! οὔτε τὰ σημεῖα τῶν κτυπημάτων ἐφαίνοντο, ὁ δὲ πέλεκυς κατεφέρετο ὡς ἐπὶ σιδήρου. Τότε ἤρχισαν νὰ ἀπενίζωσιν ἀλλήλους μετ' ἐκπλήξεως καὶ ἔμενον πάντες ὡς κεραυνόπληκτοι, ὅταν ἡ Κυρὰ Πτώχεια, ἀκούσασα μόλις καὶ μετὰ βίας τὸν θόρυβον, ἐσύρθη καὶ ἐνεφανίσθη εἰς τὸ κατώφλιον τῆς θύρας. Ἠρώτησε τὴν αἰτίαν, καὶ ἔσπευσαν νὰ τῇ ἐξηγήσωσιν ὅ,τι συνέβαινεν εἰς τὸν κόσμον ἀπὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου· πάραυτα δὲ ἐννόησε τὸ κακόν, τὸ ὁποῖον ἐπροξένησε χωρὶς νὰ θέλῃ.

« Ἐγὼ μόνη δύναμαι νὰ ἐλευθερώσω τὸν Κὺρ Θάνατον, εἶπε, καὶ συγκατανεύω εἰς τοῦτο πλὴν ἐπὶ μιᾷ συμφωνίᾳ· νὰ μὴν ἔλθῃ νὰ παραλάβῃ ἐμὲ καὶ τὸν Φάρον, πρὶν τὸν προσκαλέσω τρεῖς φοράς.

— Καλὰ, εἶπεν ὁ Θάνατος· θὰ παρακαλέσω τὸν Ἅγιον Πολύκαρπον νὰ συμβιβάσῃ τὸ πρᾶγμα μετὰ τοῦ Θεοῦ.

— Κατάβα λοιπὸν, σοὶ τὸ ἐπιτρέπω! » ἔκραξεν ἡ Κυρὰ Πτώχεια, καὶ ἀμέσως ὁ Θάνατος, ὁ ἰατρὸς καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι ἔπεσαν ἀπὸ τὴν ἀπιδέαν ὡς τὰ ἀπίδια, τὰ ὁποῖα πίπτουν ὅταν ὡριμάσωσιν ὑπὲρ τὸ δέον.

Χωρὶς νὰ χάσῃ καιρὸν ὁ Θάνατος ἤρχισε τὸ ἔργον του, νὰ θερίζῃ, δηλαδὴ, δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τοὺς τυχόντας. Ἐπειδὴ δὲ παρετήρησεν ὅτι εἶχε νὰ κάμῃ μὲ ὁλοκλήρους στρατοὺς ἀνθρώπων, παρέλαβεν ὡς βοηθούς του τάγμα ἰατρῶν, ἀρχηγὸν τῶν ὁποίων διώρισε τὸν Δόκτορα Βρονταστροπελεκώφ.

Ἡμέραι τινὲς ἤρκεσαν εἰς τὸν Θάνατον ὅπως, τῇ βοηθείᾳ τῶν ἰατρῶν, ἀπαλλάξῃ τὴν γῆν ἀπὸ τοῦ δεινοῦ τῶν ζώντων, καὶ τὸ πᾶν εἰσῆλθεν ἀμέσως εἰς τὴν προτέραν τάξιν. Ὅλοι οἱ ὑπερβάντες τὴν ἡλικίαν τῶν ὀγδοήκοντα ἐτῶν ἀπέθανον, ἐκτὸς τῆς Κυρὰ Πτώχειας, ἥτις ἔμεινεν ὅπως ἦτο, διότι ἔκτοτε δὲν προσεκάλεσεν ἀκόμη τρεῖς φορὰς τὸν Θάνατον.

Καὶ ἰδοὺ διατί λέγουσιν ὅτι ἡ Πτωχεία ἔμεινε πάντοτε εἰς τὸν κόσμον.

Ῥ.

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΥΙΟΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ.

ΗΚΟΥΣΑΤΕ ἴσως τὸ ἑξῆς ἀνέκδοτον, ὅπερ συνέβη ἐπὶ τῆς ἡγεμονίας τοῦ Νααμὰν, Βὲη τῆς Κωνσταντίνης. (*)

(*) Κωνσταντίνη, πόλις κειμένη εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τῆς Ἐπικρατείας τοῦ Ἀλγερίου, καθέδρα πρότερον Βέη, ὅστις ἐκυβέρνα τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς Ἀλγερίας, νῦν δὲ ὑπὸ τὴν κατοχὴν τῶν Γάλλων. Ἡ Ἀφρικανὴ αὕτη πόλις, εἰς ὡραίαν τοποθεσίαν κειμένη, καίτοι ἀπολέσασα μέγα μέρος τῆς παλαιᾶς ἀνθηρότητός της, εἶνε ὅμως ἡ μεγίστη πόλις τοῦ μέρους τούτου τῆς Ἀφρικῆς, περιέχουσα ἕως 50,000 κατοίκων. Σ. Μ.

Μίαν τῶν ἡμερῶν ὁ ἡγεμὼν οὗτος ἐξέδωκε διάταγμα, ἀπαγορεῦον αὐστηρότατα τὸ νὰ περιφέρηταί τις εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως τὴν νύκτα, ὁ δὲ παραβάτης τοῦ διατάγματος τούτου ἐτιμωρεῖτο μὲ ποινὴν θανάτου· διέταξε δὲ ἐπίσης τὸν Ἀστυνόμον (Καϊδ-δὰρ) νὰ περιέρχηται ὁ ἴδιος καθ' ὅλην τὴν νύκτα εἰς τὰ διάφορα μέρη τῆς πόλεως πρὸς ἐπιτήρησιν. Ἐσπέραν τινὰ, μετὰ τὴν ἑσπερινὴν προσευχὴν, ὁ Ἀστυνόμος, ἐξελθὼν τοῦ τζαμίου, ἔλαβε μεθ' ἑαυτοῦ πέντε χωροφύλακας καὶ ἤρχισε, κατὰ τὸ σύνηθες, νὰ περιπολῇ εἰς ὅλας τὰς συνοικίας τῆς πόλεως. Διερχόμενος δὲ τὴν ὁδὸν Σοὺκ-ἐλ-χέργκεμα (ὁδὸς τῶν Τουνεζικῶν πανδοχείων.) ἀπαντᾷ τρεῖς νέους, ἀρκετὰ φαιδρούς, οἵτινες περιεφέροντο συνομιλοῦντες μεταξύ των. « Νέοι, ἔκραξεν ἀμέσως ὁ Καϊδ-δὰρ, τί ζητεῖτε ἐδῶ εἰς τοιαύτην ὥραν; δὲν ἠκούσατε τὴν διαταγὴν τοῦ ἡγεμόνος; — Ὄχι, Κύριε, ἀπεκρίθησαν οὗτοι. — Τότε λοιπὸν ἀκολουθεῖτέ με! — Ἀδύνατον, ἀπήντησαν οἱ τρεῖς νέοι, διότι δὲν εἴμεθα ἐξ ἐκείνων, τοὺς ὁποίους ὑπολαμβάνεις· εἴμεθα υἱοὶ μεγάλων οἰκογενειῶν, καὶ θὰ ζητήσωμεν ἱκανοποίησιν ἂν μᾶς κακομεταχειρισθῇς. — Καὶ τίνος υἱοὶ εἶσθε; προσέθηκεν ὁ ἀστυνόμος. — Ἐγὼ, ἀπεκρίθη ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν, εἶμαι υἱὸς ἐκείνου, ὑπὸ τὸ ξίφος τοῦ ὁποίου κύπτουσιν ὅλαι αἱ ἀνθρώπιναι κεφαλαί. — Ἐγὼ, ὑπέλαβεν ὁ ἄλλος, εἶμαι υἱὸς ἐκείνου, ὅστις τρέφει τοὺς πεινῶντας. — Καὶ ἐγὼ, ἀπεκρίθη ὁ τρίτος, εἶμαι υἱὸς ἐκείνου, ὅστις ποτίζει τοὺς διψῶντας.» Μετά τινας στιγμὰς σκέψεως ὁ Καϊδ-δὰρ τοῖς εἶπε· « Δὲν ἠμπορῶ νὰ σᾶς ἀφήσω ἐλευθέρους, πρὶν σᾶς ἰδῇ ὁ Σουλτάνος. »

Τὴν ἐπαύριον ὡδήγησε τοὺς νέους ἐνώπιον τοῦ Νααμὰν-Βέη, οὗτοι δὲ ἔδωκαν τὰς αὐτὰς ἀπαντήσεις, ἃς καὶ εἰς τὸν Καϊδ-δάρ. Τότε ὁ ἡγεμὼν διέταξε νὰ τοὺς ἀφήσωσιν ἀμέσως ἐλευθέρους, καὶ ἀποτεινόμενος πρὸς τοὺς μεγιστάνας τῆς Αὐλῆς, « Παρατηρήσατε, τοῖς εἶπε, τὴν ἀγχίνοιαν καὶ τὴν λεπτότητα τῆς ἐκφράσεως τῶν νέων τούτων; — Δὲν δυνάμεθα κατ' οὐδένα τρόπον νὰ ἐννοήσωμεν τὰ λεγόμενά των, ἀπήντησαν οὗτοι ὑποκλινόμενοι, καὶ μένομεν ἐκστατικοὶ πῶς ἡ Ὑμετέρα Ὑψηλότης ἠδυνήθη νὰ ἐμβατεύσῃ εἰς τὴν ἔννοιαν αὐτῶν. — Καλὰ λοιπόν! ἐξηκολούθησεν ὁ Νααμὰν, ἰδοὺ τὰ σημαινόμενα αὐτῶν: ὁ πρῶτος εἶνε υἱὸς κουρέως, ὁ δεύτερος υἱὸς ἀρτοπώλου καὶ ὁ τρίτος ὑδροφόρου. » Εἰς τὰς λέξεις ταύτας ἐπευφήμησαν ἅπαντες, θαυμάσαντες τὴν ἀγχίνοιαν τοῦ Σουλτάνου.

Ἐν τούτοις οἱ μεγάλων οἰκογενειῶν υἱοὶ οὗτοι, ἀκούσαντες μίαν τῶν ἡμερῶν λῃστήν τινα λέ-

γοντα ὅτι εἰς τὸ δεῖνα μέρος εἶχε παραχώσει μεγάλην ποσότητα χρημάτων, τὰ ὁποῖα δὲν ἠδύνατο κατ' οὐδένα τρόπον νὰ εὕρῃ διότι ἔχασε τὰ σημεῖα, ἀπῆλθον καὶ οἱ τρεῖς πρὸς τὸ δειχθὲν μέρος, καὶ σκάψαντες ἐπέτυχον νὰ ἀνακαλύψωσι τὸν θησαυρόν. Πλήρεις χαρᾶς καὶ ἐλπίδων ἐπέστρεφον εἰς τὴν πόλιν μετὰ τῆς πλουσίας λείας των, ἀλλὰ πρὶν ἢ εἰσέλθωσιν ἐστοχάσθησαν ὅτι ἠδύναντο νὰ διεγείρωσι τὰς ὑπονοίας τῶν διαβατῶν, καὶ νὰ περιέλθῃ τὸ πρᾶγμα μέχρις αὐτοῦ τοῦ Σουλτάνου. Μετὰ μικρὰν σύσκεψιν ἀπεφάσισαν νὰ παρακαταθέσωσι τὸν θησαυρὸν εἰς χεῖρας γραίας τινὸς, γυναικὸς τιμίας καὶ γνωστῆς των, κατοικούσης εἰς παράμερόν τινα οἶκον ἔξω τῆς πόλεως. Ἐλθόντες λοιπὸν, ἔδειξαν εἰς αὐτὴν τὸν σάκκον, ἐμέτρησαν τὸ ἐν αὐτῷ ποσὸν, ἐσφράγισεν αὐτὸν ἕκαστος διὰ τῆς ἰδίας του σφραγῖδος, καὶ τὸν παρεκατέθεσαν εἰς χεῖρας τῆς γραίας ἐπὶ δικαίᾳ ἀμοιβῇ, παραγγείλαντες ἐντόνως νὰ μὴ παραδώσῃ αὐτὸν εἰς κανένα ἰδιαιτέρως, ἂν δὲν παρουσιάζοντο καὶ οἱ τρεῖς ὁμοῦ.

Μίαν τῶν ἡμερῶν ἀπεφάσισαν νὰ ὑπάγωσιν εἰς τὸ λουτρὸν, ἀλλ' ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν, προσποιηθεὶς καθ' ὁδὸν ὅτι ἐλησμόνησε τὰ κτένιά του, ἐπέστρεψεν εἰς τὸν θάλαμόν του διὰ νὰ λάβῃ αὐτά. Ἐλθὼν δὲ παρὰ τῇ γραίᾳ, εἶπεν εἰς αὐτὴν ὅτι ἀπεστάλη ἐκτάκτως παρὰ τῶν συντρόφων του, οἵτινες τὸν ἐπιφόρτισαν νὰ παραλάβῃ τὸν σάκκον τῶν χρημάτων. Ἡ γραῖα κατ' ἀρχὰς ἀντέτεινε, προβάλλουσα τὴν ῥητὴν παραγγελίαν τοῦ νὰ μὴν ἐγχειρίσῃ εἰς κανένα ἐξ αὐτῶν ἰδιαιτέρως τὸ πολύτιμον ἐνέχυρον, ἂν δὲν παρουσιάζοντο καὶ οἱ τρεῖς ὁμοῦ· ἀλλ' ὁ πονηρὸς νεανίας, ἀφοῦ μετῆλθεν ὅλα τὰ πειστικὰ μέσα, ἀνοίξας τὸ παράθυρον, ἔκραξε πρὸς τοὺς ἀρκετὰ μακρὰν εὑρισκομένους συντρόφους του ὅτι ἡ γραῖα δὲν θέλει νὰ τῷ τὰ παραδώσῃ· οὗτοι δὲ, νομίσαντες ὅτι πρόκειται περὶ τῶν κτενίων, ἔνευσαν πρὸς αὐτὴν νὰ τὰ παραδώσῃ ἀμέσως.

Τότε ἡ γραῖα, νομίσασα ἑαυτὴν ἀπηλλαγμένην πάσης περαιτέρω ὑποχρεώσεως ὕστερον ἀπὸ τὴν συναίνεσιν τῶν λοιπῶν δύο συντρόφων, παρέδωκεν εἰς τὸν κατεργάρην τὸν σάκκον, ὅστις λαβὼν αὐτὸν ἐγένετο ἄφαντος. Μάτην οἱ δύο φίλοι ἐπερίμειναν τὸν συνεταῖρόν των μέχρις ἑσπέρας, ὁπότε, ἐπιστρέψαντες εἰς τὸν οἶκον, ἔμαθον τὸ δυστύχημά των παρὰ τῆς γραίας. Ἤρχισαν λοιπὸν νὰ κραυγάζωσι καὶ νὰ διαμαρτύρωνται κατ' αὐτῆς, ἐπὶ τέλους δὲ ἐνῆξαν αὐτὴν εἰς τὸν Καϊδ-δὰρ, ὅστις καὶ τὴν κατεδίκασεν νὰ ἀποζημιώσῃ ὁπωσδήποτε τοὺς ξένους της, πωλοῦσα, ἐὰν ἡ ἀνάγκη τὸ καλέσῃ, ὅλα της τὰ ὑπάρχοντα. Κλαίουσα καὶ ὀλοφυρομένη ἐπέστρεφεν εἰς τὸν οἰκόν της ἡ γραῖα, ὅτε, προσελθὸν εἰς αὐτὴν παιδίον ἐκ τῶν παιζόντων εἰς τὰς ὁδοὺς, ἠρώτησε τὴν αἰτίαν τῆς θλίψεώς· της ἡ γραῖα, μετὰ τὰς ἐπανειλημμένας παρακλήσεις τοῦ παιδίου, ἔσπευσε νὰ διηγηθῇ τὸ μέγα δυστύχημά της, τὸ δὲ εὐφυὲς παιδίον ὑπεσχέθη νὰ τὴν ἐξάξῃ τῆς δυσαρέστου ἐκείνης θέσεως ἀφοῦ ἤθελε τελειώσει τὸ παιγνίδιόν του. Μετά τινας δὲ στιγμὰς, πλησιάσαν αὐτὴν, « Μῆτέρμου, τῇ εἶπε, δὲν εἶνε πλέον καιρὸς ἀνωφελῶν θρήνων καὶ ὀδυρμῶν, διότι ἡ περίστασις εἶνε κρίσιμος· ἐγείρου, ὕπαγε εἰς τὸν Καϊδ-δὰρ, καὶ εἰπὲ εἰς αὐτὸν ὅτι ὁ σάκκος μὲ τὰ χρήματα εὑρέθη καὶ μένει παρὰ σοὶ, καὶ ὅτι εἶσαι πρόθυμος νὰ τὸν παραδώσῃς, ὅταν παρουσιασθῶσιν ἐνώπιον σου καὶ οἱ τρεῖς ὁμοῦ, κατὰ τὴν ἔντονον παραγγελίαν των. »

Ἡ ἀπίστευτος αὕτη εὐφυΐα τοῦ παιδίου ἔσωσε τὴν γραῖαν τῆς προφανοῦς καταστροφῆς της, ἐκ δὲ τῶν τριῶν φίλων μόνον ὁ εἷς ἀπέβη ὄντως υἱὸς οἰκογενείας, μεταβὰς εἰς Δαμασκὸν καὶ γενόμενος μέγας ἔμπορος.

Ῥ.

ΟΙ ΤΟΥΑΡΟΓΑΙΟΙ.

ΞΕΝΟΝ δύσκολον, λέγει διάσημός τις περιηγητὴς, νὰ περιγράψῃ τις ἀκριβῶς τὸ ὑπὸ τῶν Τουαρογαίων (Touareug) κατοικούμενον μέρος τῆς Ἀλγερίας. Ἡ ἐξαιρετικὴ ζωὴ, τὴν ὁποίαν διάγουσιν αἱ ἀναρίθμητοι φυλαὶ τοῦ πολυαρίθμου καὶ πολεμικοῦ τούτου λαοῦ, διαφεύγει πάντα γεωγραφικὸν ὑπολογισμόν. Εὑρίσκομεν τὴν παράδοξον ταύτην νομάδα φυλὴν πανταχοῦ τῆς εὐρυχώρου ἐκείνης περιμέτρου, τῆς περικεκλεισμένης ἐντὸς σειρᾶς ὀρέων, καὶ ἥτις ἀπὸ τῆς Τιδεκέλτης καταβαίνει μέχρι τῆς Τιμβεκτοῦ, διέρχεται καθ' ὅλον τὸ μῆκός του τὸν ποταμὸν Νίγηρα ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς, καὶ ἀναβαίνει διὰ τῆς ἐπαρχίας Φεζζὰν (*) μέχρι τῆς Ἰροάμης, τοῦ τελευταίου τούτου ὁρίου τῆς ἐπικρατείας τῆς Τριπόλεως. Ἐνταῦθα κατ' ἐξοχὴν εἶνε ἡ ἀληθὴς ἔρημος, ὁ ἐξ ἄμμου οὗτος ὠκεανὸς, ἐντὸς τοῦ ὁποίου οἱ Τουαρογαῖοι μετέρχονται τὴν πειρατείαν.

Μέγα ἀρχιπέλαγος ἢ σύμπλεγμα ὀρέων, κείμενον ἐν τῷ μέσῳ σχεδὸν τῆς ἀχανοῦς ταύτης περιφερείας, καὶ ὅπερ καλεῖται Τζεμπέλλι-

(*) Φεζζὰν (Φασανία), μεγάλη ἐπαρχία, συγκειμένη ἐκ πολλῶν ὁάσεων, καὶ περιέχουσα τὸ πλεῖστον μέρος τῶν κατοίκων ὅλης τῆς ἐρήμου. Ὁ Σουλτανος αὐτῆς, διαμένων εἰς τὴν εὐτελῆ του πρωτεύουσαν Μουρζούκ, πληρώνει φόρον εἰς τὴν Τρίπολιν. Σ. Μ.

Χογκὰρ, εἶνε ἡ φωλεὰ ἢ τὸ σύνηθες καταφύγιον τῶν καθαυτὸ Τουαρογαίων, τῶν ἐπονομαζομένων Χαρὰρ, τουτέστιν ἐξ ἐπισήμου φυλῆς. Ἀποσπάσματά τινα ἐν τούτοις τῆς μεγάλης ταύτης φυλῆς ἐξελέξαντο ὡς κατοικίαν τὰ πρὸς τὴν μεγάλην ἔρημον Σαχάραν μέρη, ἄλλοι δὲ εἰσὶν ἐστρατοπεδευμένοι παρεμπρὸς καὶ γειτονεύουσι μετὰ τῶν Τιμβεκταίων, τοὺς ὁποίους κρατοῦσι πάντοτε ἀποκεκλεισμένους ὡς ἐν διηνεκεῖ πολιορκίᾳ. Πολλαὶ δὲ τῶν ἀμέτρων τούτων φυλῶν εἰσὶν ἀναμφιβόλως ὅλως ἄγνωστοι ἡμῖν.

Ἐστρατοπεδευμένοι οἱ Τουαρογαῖοι εἰς τὴν ἔρημον, οἱ μὲν πρὸς βορρᾶν οἱ δὲ πρὸς τὸ κέντρον καὶ ἄλλοι πρὸς νότον, φρουροῦσι τὰς πύλας τῆς Σαχάρας ἢ τὰς τῆς Σουδὰν, ἐπιβάλλοντες εἰς τὰς ἐμπορικὰς συνοδίας (κερβάνια) δικαίωμα ἐξαγωγῆς, δικαίωμα ταξειδίου καὶ δικαίωμα εἰσαγωγῆς· ἂν δέ τις τολμήσῃ νὰ εἰσέλθῃ ὡς λαθρέμπορος, λαφυραγωγεῖται ἀδυσωπήτως. Πλὴν τίς εἶνε ἀρά γε ἡ καταγωγὴ τοῦ παραδόξου τούτου λαοῦ, τοῦ κατακερματισμένου εἰς τοσαύτας φυλὰς ἢ συμμορίας, τοσοῦτον ἀπεχούσας ἀπ' ἀλλήλων, καὶ αἵτινες, πρὸ πάντων δ' αἱ πρὸς βορρᾶν οἰκοῦσαι, διά τε τῶν ἕξεων καὶ τῶν ἠθῶν καὶ τῆς γλώσσης δηλοῦσιν ὅτι εἰσὶ λείψανα κοινῆς τινος καὶ μεγάλης φυλῆς; Τὸ καθ' ἡμᾶς δυσκολευόμεθα πολὺ νὰ λύσωμεν τὸ ζήτημα τοῦτο, καὶ θέλομεν περιορισθῆ ἁπλῶς εἰς τὴν περίληψιν τῶν διαφόρων σημειώσεων, τὰς ὁποίας παρέσχον ἡμῖν ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν Ἄραβες, οἵτινες πάντες εἶδον τοὺς Τουαρογαίους, ἐμπορεύθησαν μετ' αὐτῶν ἢ ἐταξείδευσαν ὑπὸ τὴν προστασίαν των.

Γενικῶς θεωρούμενοι οἱ Τουαρογαῖοι εἶνε γιγάντειοι κατὰ τὸ ἀνάστημα, ἰσχυρᾶς κράσεως, λεπτοκαμωμένοι καὶ λευκόχροες, πρὸ πάντων δὲ οἱ πλησίον τῶν Τιμβεκταίων (*) ἐστρατοπεδευμένοι· ἐν τούτοις αἱ φυλαὶ, αἱ ἀπαντώμεναι πέριξ τῶν ἄλλων πόλεων τῆς Σουδὰν, εἰσὶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μιγάδες. Ἔχουσι γενικῶς τοὺς ὀφθαλμοὺς ὡραίους, τοὺς ὀδόντας κάλλιστα διατηρουμένους καὶ λευκοὺς, φέρουσι μεγάλους μύστακας καὶ ἐπὶ τῆς κορυφῆς των θύσανον μαλλίων, τὰ ὁποῖα δὲν κόπτουν ποτὲ, καὶ τὰ ὁποῖα τινὲς ἐξ αὐτῶν τόσον μακρὰ ἔχουσιν, ὥστε ἀναγκάζονται νὰ τὰ πλέκωσιν εἰς βοστρύχους· τὴν στεφάνην τῆς κεφαλῆς ἔχουσιν ἐν χρῷ κεκαρμένην, ὅλοι δὲ φέρουσιν ἐνώτια. Ἡ ἐνδυμασία των συνίσταται εἰς μέγαν τινὰ μέλανα ἐπενδύτην, πλατύτατον καὶ διακεχυμένον, ὁμοιάζοντα μὲ τὸν τῶν Καβυλῶν, καὶ τὸν ὁποῖον ὀνομάζουσι τζέμπα· ὑπ' αὐτὸν φοροῦσι περισκελίδα, ὁμοιάζουσαν τὴν τῶν Εὐρωπαίων, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι προσαρμόζεται εἰς τὰς κνήμας διὰ ταινίας. Ζώνη μάλλινος περισφίγγει τὴν μέσην των· ὡς κάλυμμα δὲ τῆς κεφαλῆς ἔχουσιν εἶδός τι ὑψηλοῦ σκουφώματος (σαχγιὰ), προσδεδεμένου ἐπ' αὐτῆς διά τινος τεμαχίου ὑφάσματος συνεστραμμένου κυλινδροειδῶς, καὶ τοῦ ὁποίου μία ἄκρα καλύπτει καθ' ὅλον τὸ πλάτος τὸ πρόσωπόν των καὶ ἀφίνει μόνον τοὺς ὀφθαλμούς, « διότι, λέγουσιν, οἱ εὐγενοῦς καταγωγῆς ἄνδρες δὲν πρέπει νὰ φαίνωνται. » Τόσον δὲ αὐστηρῶς διατηροῦσι τὴν παράδοξον ταύτην ἕξιν τοῦ ἔχειν τὸ πρόσωπον κεκαλυμμένον, ὥστε καὶ ὅταν τρώγωσιν ἀκόμη δὲν ἀφαιροῦσι τὸ κρύπτον τὸ πρόσωπόν των ὕφασμα, ἀλλὰ διαβιβάζουσι τὴν τροφὴν καὶ τὸ πόμα εἰς τὸ στόμα των ὑπ' αὐτό.

Ὅλοι σχεδὸν, εἴτε πτωχοὶ εἴτε πλούσιοι, ἔχουσι τοὺς πόδας γυμνούς· ἂν δέ τις ἐρωτήσῃ τὴν αἰτίαν, ἀποκρίνονται, « διότι ποτὲ δὲν περιπατοῦμεν πεζοί. » Ἐκεῖνοι δὲ ἐξ αὐτῶν, ὅσοι μὴ ἔχοντες κάμηλον εἰσὶν ἠναγκασμένοι νὰ περιπατῶσιν εἰς τὴν ἄμμον, φοροῦσιν εἶδος σανδαλίων, προσδεδεμένων εἰς τὴν κνήμην διὰ σχοινίου. Ἡ πανοπλία των συνίσταται ἀπὸ λόγχην τινὰ μακροτάτην, τῆς ὁποίας τὸ πλατὺ σίδηρον εἶνε ῥομβοειδῶς πελεκημένον· ἀπὸ πλατεῖαν καὶ μακρὰν σπάθην δίστομον, ἀπὸ μάχαιραν τεθειμένην εἰς ὀρειχάλκινον κολεὸν καὶ προσηρτημένην διὰ τελαμῶνος εἰς τὸν πῆχυν τῆς χειρὸς, εἰς τρόπον ὥστε ἡ λαβὶς τοῦ ὅπλου, συμπίπτουσα πάντοτε κατὰ τὸ κοῖλον τῆς παλάμης, ἐστὶν εὐχερεστάτη εἰς χρῆσιν. Κολοσσιαία ἀσπὶς, συγκειμένη ἐκ τεμαχίων ἐλεφαντίνου δέρματος, προσηρμοσμένων στερεῶς δι' ἥλων, καὶ τὴν ὁποίαν μεταχειρίζονται μετὰ πλείστης ὅσης ἐπιδεξιότητος, συμπληροῖ τὴν περιφορητὴν ταύτην ὁπλοθήκην των. Μόνον οἱ ἀρχηγοὶ ἢ οἱ πλουσιώτεροι μεταξὺ τῶν Τουαρογαίων φέρουσι πυροβόλα, τινὰ τῶν ὁποίων εἰσὶ δίστομα.

Ἡ συνήθης τροφὴ τῶν νομάδων τούτων ὀρεινῶν συνίσταται εἰς γάλα, φοίνικας, καὶ κρέας προβάτων ἢ καμήλων, ἰδίως δὲ τρώγουσιν εἶδός τι διπύρων, ἐξ ἀλεύρου κατασκευαζομένων ἢ ἐκ κουσκούς, διότι πολλὰ ὀλίγον ἢ μᾶλλον ποσῶς δὲν ἔχουσι σῖτον, ἐκτὸς μόνον ἐκείνου, τὸν ὁποῖον ἀποκτῶσιν ἐκ τῆς λαφυραγωγίας. Εἰσὶ δὲ

(*) Τιμβεκτοῦ ἢ Τομβουκτοῦ, βασίλειον περιλαμβανόμενον ἐν τῇ Κεντρικῇ Νιγριτίᾳ, πρότερον μὲν κέντρον ἰσχυρᾶς αὐτοκρατορίας καὶ ἔχον ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του τὰ πλησιόχωρα διαφόρων φυλῶν βασίλεια, ἤδη δὲ φόρου ὑποτελὲς εἰς διαφόρους λαοὺς, ἐν οἷς καὶ εἰς τοὺς Τουαρογαίους. Ἡ πρωτεύουσα Τιμβεκτοῦ, ἡ πάλαι ποτὲ μία τῶν πλουσιωτέρων πόλεων τῆς ἐρήμου, ἤδη δὲ εὐτελὴς καὶ ἐξ ἀθλίων καλυβῶν συγκειμένη, μένει πάντοτε κορυφαῖον ἐμπορεῖον τοῦ μέρους τούτου τῆς Ἀφρικῆς. Ἔχει περὶ τὰς 15,000 κατοίκων. Σ. Μ.

ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πλούσιοι εἰς ποίμνια καμήλων καὶ προβάτων τοῦ εἴδους ἐκείνου, ὅπερ δὲν ἔχει ποσῶς μαλλίον ἀλλὰ λεπτότατόν τι τρίχωμα, καὶ τὰ ὁποῖα διακρίνονται ἐκ τῆς ὑπερβολῆς μεγάλης οὐρᾶς των. Οἱ Τουαρογαῖοι ἐκτελοῦσιν ἰδιαζόντως τὰ τῆς φιλοξενίας. Εἴτε γνωστὸς αὐτοῖς εἴτε ἄγνωστος ἤθελεν εἶσθαι ὁ ταξειδιώτης, ὁ ἀρχηγὸς τῆς κώμης ὑποδέχεται αὐτὸν φιλοφρόνως ὑπὸ τὴν ἐκ βοείου δέρματος σκηνήν του· εἶτα ἐκλέγει μεταξὺ τοῦ ποιμνίου του τὴν ὡραιοτέραν κάμηλον, τὴν σφάζει καὶ διανέμει αὐτὴν εἰς τοὺς κατοίκους διὰ νὰ ἑορτάσωσι τὴν ἔλευσιν τοῦ ξένου, ὃν ἀπέστειλεν ὁ Θεός. Δι' αὐτὸν δὲ εἶνε προωρισμένον κατὰ προτίμησιν τὸ κύφωμα τῆς καμήλου, τὸ ὁποῖον προσφέρεται αὐτῷ εἰς μεγάλην ξυλοπινάκαν τῆς Σουδὰν, ὡς τὸ ἀξιολογώτερον καὶ εὐχυλώτερον μέρος.

Αἱ γυναῖκες τῶν Τουαρογαίων ἔχουσιν ἐξ ἐναντίας ἀποκεκαλυμμένον τὸ πρόσωπον, καὶ περιφέρονται πανταχοῦ ἐν πλείστῃ ὅσῃ ἐλευθερίᾳ. Βάφουν συνήθως τὸ πρόσωπον καὶ τὸ σῶμά των μὲ τὴν κυανῆν ἰνδικὴν βαφὴν (indigo, λουλάκι), ποικίλλοντες τὰς παρειὰς μὲ ἐρυθρᾶς τινας κηλῖδας, ἐξ ἴσου ἀπεχούσας ἀπ' ἀλλήλων· τὰς δὲ χεῖράς των μελανώνουσι μὲ εἴδός τι μίγματος, τὸ ὁποῖον δίδει εἰς αὐτὰς βαθύτατον χρῶμα. Οἱ ὀφθαλμοί των εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μέλανες, καίτοι τινὲς ἐξ αὐτῶν εἰσὶ γλαυκώπιδες, ἡ δὲ κόμη των, διαχωριζομένη κατὰ τὸ μέσον, ῥίπτεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὄπισθεν, ἀνυψουμένη πρὸς τὰ ὦτα δι' ἀγκυλωτῶν καρφίδων, ἐν εἴδει φουσκοτῶν βοστρύχων. Αἱ χειρίδες τῶν ὑποκαμίσων των εἰσὶ μακραί, ἐσχισμέναι καὶ συρόμεναι μέχρι τῆς γῆς· φέρουσιν ἐνδύματα ἐξ ὑφάσματος τῆς Σουδὰν, πολὺ ἢ ἔλαττον πεποικιλμένα ἀναλόγως τῆς καταστάσεώς των. Ζώνη ἐκ μετάξης, ἐκ μαλλίου ἢ ἐκ δέρματος ποικιλοκεντήτου, σφίγγει τὸ σῶμά των ὑπεράνω τοῦ ἰσχίου, καὶ καθιστᾷ αὐτὸ εὐθυτενὲς καὶ ὡραῖον· ἡ ἐνδυμασία των αὕτη συμπληροῦται διά τινος μεγάλου βαμβακεροῦ ἢ μεταξωτοῦ καλύμματος, μὲ πλατυτάτας ῥαβδώσεις λευκὰς, μελαίνας ἢ ἐρυθρᾶς, ἐντὸς τῶν ὁποίων καλύπτονται μετά τινος χάριτος. Μέρος τοῦ καλύμματος τούτου κρύπτει τὸ σῶμα, τὸ δὲ ἄλλο, ἀνοιγόμενον ἐπὶ τοῦ ὤμου, ἀφίνει τὸν δεξιὸν βραχίονα ἐλεύθερον καὶ συγχωρεῖ ὅπως βλέπῃ τις τὰ χρυσᾶ ἢ ἀργυρᾶ ψέλλια τῆς Σουδὰν, ἅτινα κοσμοῦσι τὸν καρπὸν τῆς χειρός των ἢ τὰ δάκτυλά των.

Θρήσκευμα οἱ Τουαρογαῖοι πρεσβεύουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸ Μουσουλμανικόν· καὶ ὅμως, ὅσον καὶ ἂν λέγωνται Μουσουλμάνοι, τὰ ἤθη των ἀποτελοῦσι παράδοξον ἀντίθεσιν πρὸς τὰ τῶν λοιπῶν Ἀράβων. Οὕτω λοιπὸν μίαν μόνην γυναῖκα λαμβάνουσιν ἅπαντες ἀνεξαιρέτως, τὴν ὁποίαν σπανιώτατα διαζευγνύονται. Αἱ γυναῖκες ἐξασκοῦσι παρ' αὐτοῖς μεγάλην ἐπιρροήν, τὴν δὲ παράβασιν τῶν συζυγικῶν καθηκόντων τιμωροῦσιν αὐστηρότατα. Κατὰ τὸ λέγειν τῶν Ἀράβων, οἱ Τουαρογαῖοι μόνον κατ' ὄνομα εἰσὶ Μουσουλμάνοι, καὶ ὁ τρόμος τὸν ὁποῖον ἐνσπείρουσι πανταχοῦ οὐκ ὀλίγον συνετέλεσεν ὅπως τοῖς δοθῇ ἡ φήμη αὕτη· καὶ ὅμως, παρὰ τοῖς λοιποῖς ἔθνεσι χαίρουσι κακίστην ὑπόληψιν. Τουαταῖός τις ἔλεγεν, « Οὐδὲν εἶδον ἄξιον θαυμασμοῦ παρ' αὐτοῖς εἰμὴ τὴν ὡραιότητά των καὶ τὰς καμήλους των. Γενναῖοι, δόλιοι, ὑπομονητικοὶ ὡς ὅλα τὰ ζῶα, μεθ' ὧν συνδιάγουσιν, εἰσὶν ἀνάξιοι ἐμπιστοσύνης. Μὴ βασισθῆτε ποτὲ εἰς τὸν λόγον των· καὶ ἂν τυχὸν φιλοξενηθῆτε παρά τινι ἐξ αὐτῶν, δὲν ἔχετε μὲν νὰ φοβηθῆτε τίποτε ὑπὸ τὴν σκηνήν του, ἀλλ' ἀφοῦ ἀναχωρήσητε, θὰ σπεύσῃ οὗτος νὰ εἰδοποιήσῃ ἀμέσως τοὺς φίλους του διὰ νὰ σᾶς δολοφονήσωσι, καὶ τότε θέλουν διαμοιρασθῆ μεταξύ των τὰ λάφυρα. »

Ἀφίνοντες κατὰ μέρος τὰς προλήψεις ταύτας, εὑρίσκομεν παρὰ ταῖς ἐθνιαῖς ταύταις οἰκογενειακὰς ἀρετὰς, αἵτινες ἀποδεικνύουσιν ἡμῖν μεγάλας ὁρμεμφύτους ἰδιότητας. Οὕτως, ἐκτὸς τῆς πολυγαμίας, ἥτις εἶνε σπανιωτάτη καὶ ὅλως διόλου ἐξαιρετική, ἡ γενεαλογικὴ εὐγένεια διατηρεῖται ἀνόθευτος παρὰ τοῖς Τουαρογαίοις, μηδόλως μιγνυομένη μὲ ξένας ἐπιγαμίας, οὐδὲ μὲ αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς Ἄραβας, τοὺς ὁποίους οὗτοι περιφρονοῦσιν, ἀποκαλοῦντες δούλους των. Τὸ πένθος τῶν τεθνεώτων διατηρεῖται θρησκευτικῶς πολὺν καιρὸν, καὶ καθ' ὅλον τοῦτο τὸ διάστημα τῆς θλίψεως, οἱ φίλοι καὶ οἱ συγγενεῖς τοῦ τεθνεῶτος ἀφίνουσι τὴν κόμην καὶ τὴν γενειάδα των, καὶ δὲν τοῖς ἐπιτρέπεται νὰ νυμφευθῶσι.

Τὸ ἀπέραντον ὅρος, τὸ καλούμενον Τζεπέλλιχογκὰρ, τὸ κυριώτατον τοῦτο καταφύγιον τῶν βορείων Τουαρογαίων, σχηματίζει εἶδος τετραπλεύρου. Ὅλοι σχεδὸν οἱ βουνοὶ αὐτοῦ εἰσὶ δασόφυτοι ἀπὸ μεγάλα δένδρα, ὅλαι δὲ αἱ πλήρεις χαλικίων φάραγγες ἀποβαίνουσι τόσοι χείμαῤῥοι κατὰ τὰς ἐποχὰς τῶν βροχῶν. Τότε τὸ ψῦχος ἀποβαίνει διαπεραστικόν, ἀπὸ τὸ ὁποῖον προφυλλάττονται οἱ εὐαίσθητοι οὗτοι κάτοικοι τῆς ἐρήμου καλυπτόμενοι διὰ μαλλίνων ἐπιχιτωνίων, εἴδους βουρνουζίου, κατεσκευασμένου ἐκ διπλοῦ δέρματος ἐλάφου. Τότε ζῶσιν οἰκογενειακῶς ὑπὸ τὰς στρογγύλας σκηνάς των, τὰς ἐκ βυρσοδεψημένων δερμάτων κατεσκευασμένας, αἵτινες

τοῖς ἔρχονται ἀπὸ τοὺς τόπους τῶν Νέγρων. Μόνη των διασκέδασις εἶνε ἡ καπνοσύριγξ, ἣν καταχρῶνται μὲν οἱ ἄνδρες, χρῶνται δὲ ἐλαφρῶς πως αἱ γυναῖκες.

Τὴν ἄνοιξιν ἐπανέρχονται εἰς τὴν ἔρημον, διότι τότε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀρχίζουν τὰ κερβάνια νὰ ὁδοιπορῶσιν· ἀλλ' οἱ συγκροτοῦντες αὐτὰ γνωρίζουσιν ὅτι οἱ Τουαρογαῖοι θέλουν τοὺς κατασκοπεύσει καθ' ὁδόν. Οὕτω λοιπὸν ὁ συνετὸς ὁδηγὸς αὐτῶν συνεννοεῖται μετὰ τοῦ πλησιεστέρου ἀρχηγοῦ τῶν περιπλανωμένων τούτων ὁρδῶν, ὅστις παρέχει εἰς αὐτὸν ἱππεῖς τινας, ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν ὁποίων ἡ συνοδία ἐξακολουθεῖ τὴν ὁδοιπορίαν της ἐν πλείστῃ ὅσῃ ἀσφαλείᾳ, μεταλλάσσουσα προστάτας ἀπὸ διαστήματος εἰς διάστημα, καὶ πληρώνουσα εἰς ὅλους, μέχρις οὗ εὐοδοθῇ καὶ ἀναλόγως τῆς ἀξίας τῶν πραγματειῶν της, ἐπιτακτικόν τινα φόρον, τὸν ὁποῖον ἡ φιλαυτία τῶν Ἀράβων δεικνύει ὑπὸ τὸ ὄνομα δῶρον πρὸς ἀνταλλαγὴν τῆς προστασίας. Αἱ μεγαλήτεραι συνοδίαι ἐν τούτοις ἐξακολουθοῦν τολμηρῶς τὴν ὁδόν των, θαῤῥοῦσαι εἰς τὸν ἀριθμόν των· ἀλλὰ τότε ὁ μέχρι τοῦδε τελώνου χρέη ἐκπληρῶν Τουαρογαῖος μεταβάλλεται εἰς λῃστὴν, καὶ καθυποβάλλει τὴν συνοδίαν εἰς ἔκτακτον καὶ βίαιον δασμὸν, ὅστις πολὺ ἀκριβὰ πληρώνεται πολλάκις.

Ῥ.

ΝΗΣΟΙ ΚΟΡΑΛΛΙΩΝ.

(Πρωτότυπον).

Εἰς τὸν μέγαν νότιον Ὠκεανὸν, ὅστις καλύπτει τὸ ἥμισυ σχεδὸν τῆς ὑδρογείου σφαίρας, καὶ εἰς τὴν εὐρεῖάν του ἔκτασιν μόλις παρουσιάζει σποράδην ὀλίγα τινὰ μικρὰ νησίδια, συχνὰ ἀπαντῶνται μικραὶ σειραὶ βράχων κοραλλίνων ἢ λιθοφυτικῶν, τινὲς τῶν ὁποίων ἔχουσι μῆκος διακοσίων καὶ τριακοσίων λευγῶν. Αἱ ὕφαλοι αὗται ἐκ τοῦ βυθοῦ τοῦ ὠκεανοῦ βαθμηδὸν καὶ κατὰ μικρὸν ὑψοῦνται καὶ φθάνουσι τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ὑδάτων, καὶ ἐκεῖ μεταβάλλονται εἰς νήσους δενδροφύτους καὶ οἰκησίμους· τῶν δὲ νήσων τούτων ὁ ἀριθμὸς ὁσημέραι αὐξάνει, καὶ προβλέπουσιν ὅτι δὲν θὰ παρέλθῃ πολὺς καιρὸς, καὶ μεγάλαι ἤπειροι θέλουν καλύπτει τὸν ἔρημον ἤδη καὶ εὐρύχωρον τοῦτον ὠκεανόν.

Ἀλλὰ, τίνες εἰσὶν οἱ θαυμάσιοι τέκτονες, οἱ ἐργαζόμενοι τοιαῦτα γιγαντιαῖα ἔργα καὶ δημιουργοῦντες νέας νήσους καὶ ἠπείρους εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ πλανήτου ἡμῶν; Οἱ τέκτονες οὗτοι εἰσὶ, τίς θέλει τὸ πιστεύσει; ἔντομά τινα μικρότατα· πλὴν μ' ὅλην τὴν σμικρότητά των κατασκευάζουσιν ἔργα, τὰ ὁποῖα τὸ ἀνθρώπινον ὅλον γένος, μυριάδας ἐτῶν ἐργαζόμενον, δὲν ἤθελε δυνηθῇ νὰ κατασκευάσῃ. Εἶνε δὲ τὰ ἔντομα ταῦτα γένος ἰδιαίτερον πολυπόδων, (*) ἓν εἶδος τῶν ὁποίων προάγει τὸ γνωστὸν κοράλλιον. Οἱ ἀναγνῶσται ἡμῶν δὲν ἔτυχεν ἴσως ποτὲ νὰ ἴδωσι πολύποδας· διὰ νὰ συλλάβωσι παρευθὺς ἰδέαν αὐτῶν, ἂς φανταασθῶσιν ἓν μελίκηρον (μελόπηττα), ἐξαχθὲν ἐκ τοῦ μελισσίου καὶ φέρον τὰ μικρὰ τῶν μελισσῶν ἔμβρυα, ἕκαστον μὲ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ὀπὴν ἢ τὸν κύτταρον, ὅθεν προάγει τὴν κεφαλήν. Τὸ μελίκηρον μετὰ τῶν ἐμβρύων παριστᾷ ἀπαραλλάκτως τὴν μορφὴν ἑνὸς εἴδους λιθοφύτων τῆς ἀστραίας, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι τὸ μελίκηρον τοῦτο δὲν εἶνε κηρόπλαστον, ἀλλὰ σύγκειται ἐκ λίθου τιτανώδους, καὶ κατασκευάζεται ὑπ' αὐτῶν τῶν ἐνοικούντων ζώων δι' ἀφιδρώσεως τοῦ σώματος αὐτῶν, ὡς τὸ κέλυφος τῶν κοχλιῶν. Ἕκαστον ἔντομον, προάγον ἔξω τοῦ κυττάρου τὸ στόμα, λαμβάνει ἐκ τοῦ θαλασσίου ὕδατος τὴν τροφὴν διὰ μικρῶν τινων εὐκινήτων ἰνῶν, τὰς ὁποίας ἔχει πρὸς τοῦτο περὶ τὸ στόμα, καὶ αἵτινες καλοῦνται ἀνιχνευτήρια. Δὲν δύνανται δὲ ποτὲ οἱ πολύποδες νὰ ἐξέλθωσιν ἐκ τῆς κυψέλης των, διότι εἶνε προσκεκολλημένοι εἰς αὐτὴν ἐκ τοῦ ὄπισθεν ἄκρου τοῦ σώματός των. Συμβιοῦσι λοιπὸν συνάμα ἐντὸς ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ μελικήρου πάντες ἀδελφοὶ, ἢ μᾶλλον πάντες ἓν ἄτομον εἰς πολλὰ πρόσωπα, ἐπειδὴ τὸ λιθόφυτον περιενδύει πανταχόθεν μεμβράνα τις, κοινὴ εἰς ὅλα τὰ ἔντομα καὶ συνενοῦσα αὐτὰ οὕτως ὥστε ἡ τροφὴ, ἣν ἕκαστον λαμβάνει, μετοχεύεται εἰς ὅλα, καὶ πληγόνων τις ἓν μόνον τὰ πληγόνει ἐνταυτῷ ὅλα. Οὐ μόνον δὲ ἔχουσι κοινὴν τὴν οἴκησιν καὶ κοινῶς συναισθάνονται τὰς προσβολὰς τῆς τρικυμίας ἢ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων, ἀλλὰ σύμπας αὐτῶν ὁ βίος εἶνε κοινὸς, καὶ κοιναὶ αἱ ἡδοναὶ καὶ αἱ λύπαι, ὅσον ἀμυδρὰς ἐκ φύσεως καὶ συγκεχυμένας τὰς ὑποθέσωμεν.

Ἀληθινὰ ἡ ὕπαρξις εἶνε τόσον ὀλίγον ἀνεπτυγμένη εἰς τὰ παράδοξα ταῦτα ὄντα, ὥστε πολὺν καιρὸν οἱ ἐπιστήμονες ἐδίσταζον ἂν ἔπρεπε νὰ τὰ θεωρήσωσιν ὡς ζῶα ἢ ὡς φυτά· ἐντεῦθεν δὲ αἱ ὀνομασίαι ζωόφυτα καὶ λιθόφυτα. Ἂν ἦσαν φυτὰ, τότε τὸ μὲν ὅλον σῶμα ἤθελεν εἶσθαι αὐτὸ τὸ φυτὸν, τὰ δὲ κατ' ἰδίαν ἔντομα, ὧν τὸ

(*) Πολύποδας οἱ φυσιολόγοι ὀνομάζουσιν ἔντομά τινα, ἔχοντα πολλὰ ζεύγη ποδῶν, οἷα αἱ σκολόπενδραι· δὲν πρέπει δὲ νὰ συγχέωνται μὲ τοὺς κοινῶς λεγομένους πολύποδας ἢ ὀκτάποδας.

στόμα διὰ τὰ πέριξ αὐτοῦ ὑπάρχοντα κεχρωματισμένα ἀνιχνευτήρια ὁμοιάζει κατά τι μὲ στεφάνην ἄνθους, ἤθελεν εἶσθαι τὸ ἄνθος. Καὶ τὰ φυτὰ ταῦτα θὰ ἦσαν τὰ παραδοξότατα πάντων ὕστερον ἀπὸ τὴν αἰσθητικὴν ἀκακίαν, ἥτις, ἅμα ἐγγίσῃ τις μὲ τὸν δάκτυλον ἓν μόνον τῶν ἀνθέων αὐτῆς, συστέλλει εὐθὺς τὰ φύλλα καὶ συγκλείεται ὅλη. Εἶχε δέ τι πιθανὸν καὶ ἐπαγωγὸν ἡ ἰδέα αὕτη, ἐπειδὴ καὶ οἱ πολύποδες ὡς τὰ φυτὰ γεννῶνται ἢ ἐκ μικρῶν σπερμάτων, τὰ ὁποῖα εἶνε μὲν ὡάρια ὁμοιάζουσι δὲ φυτικοὺς σπόρους, ἢ ἐξ ἀναβλαστήσεως ἐκ μερῶν τινων τοῦ σώματός των, καὶ ὅλως ἡ κατασκευὴ καὶ ἡ αὔξησις αὐτῶν εἶνε ὁμοιοτάτη ἐξωτερικῶς μὲ τὴν φυτικὴν ζωήν. Ἀλλ' ἐν τούτοις τὴν σήμερον ἀπεδείχθη ὅτι οἱ πολύποδες εἰσὶν ἀληθῆ ζῶα.

Τὰ ἔντομα λοιπὸν ταῦτα ζῶσιν ἀναρίθμητα εἰς τὸν πυθμένα τῶν θαλασσῶν· διὰ νὰ ἐννοήσῃ τις τὸ πλῆθός των, πρέπει νὰ ἐνθυμηθῇ τὰ χόρτα εἰς τοὺς ἀγρούς. Ἂς ἐγκύψωμεν μικρὸν διὰ τῆς φαντασίας εἰς τὰ ἀχανῆ βάθη τοῦ ὠκεανοῦ, καὶ ἂς ὑποθέσωμεν μακρὰς ἐκτάσεις, σκεπασμένας ἐξ ὁλοκλήρου μὲ πολύποδας. Ὅλα ταῦτα τὰ ζῶα εὑρίσκονται εἰς ἐργασίαν διηνεκῆ· ἐκμυζῶσι τὰ εἰς τὸ θαλάσσιον ὕδωρ ἐνυπάρχοντα τιτανώδη ἅλατα, στερροποιοῦσιν αὐτὰ καὶ τὰ προσθέτουσιν εἰς τὰς κυψέλας των. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον τὰ ὠὰ αὐτῶν ἐκκολάπτονται· νέα σμήνη καὶ νέαι κυψέλαι γεννῶνται, μὴ εὑρίσκοντα δὲ εὐρυχωρίαν ἱκανὴν προσκολλῶνται ἐπὶ τῶν προγενεστέρων· ἐκεῖνα δὲ τότε συμπνίγονται ἢ ἐξαφανίζονται, πλὴν ἀφίνουσιν ἀκεραίας τὰς λιθώδεις κυψέλας των ὡς θεμέλια εἰς τὰς οἰκήσεις τῶν ἐπιγόνων. Καὶ οὗτοι, ἀφοῦ ζήσωσι μικρὸν χρόνον, λαμβάνουσι τὴν αὐτὴν μοῖραν, καὶ ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν νέα στρώματα στερεῶν κυψελῶν σωρεύονται ἐπ' ἄλληλα, καὶ ἐκ τοῦ πυθμένος τῆς θαλάσσης, ἥτις εἶνε ἡ βάσις αὐτῶν, οἱ τεράστιοι οὗτοι ὄγκοι φθάνουσιν εἰς τὸ μακρὸν τῶν αἰώνων διάστημα τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς. Ὅταν δὲ φθάσωσιν ἐκεῖ, ἡ αὔξησις αὐτῶν παύει, ἐπειδὴ ἐκλείπει τὸ ἀναγκαιότατον εἰς τοὺς πολύποδας ὕδωρ, καὶ οἱ τελευταῖοι ἀποθνήσκουν χωρὶς νὰ καταλείψωσι κατόπιν διαδόχους.

Τότε τῆς θαλάσσης τὰ κύματα ἀρχίζουν νὰ καταροτριῶσι τοὺς βράχους τούτους, ἀποσπῶσι μεγάλα τμήματα, μέρος αὐτῶν μεταβάλλουσι διὰ τῆς τριβῆς εἰς ἄμμον, ἔπειτα συσσωρεύουσιν ὁμοῦ τὰ τμήματα, καὶ οἱ σωροί, ὑπερκείμενοι τῆς λοιπῆς χθαμαλῆς βάσεως, ἀποτελοῦσι τῇδε κἀκεῖσε ἐξοχὰς νήσων. Ἐνίοτε δὲ καὶ σεισμοί, ἀνυψοῦντες τὸν πυθμένα τῶν θαλασσῶν, μεταφέρουσι διὰ μιᾶς τὰ κοράλλινα στρώματα ὑπεράνω τῆς τῶν ὑδάτων ἐπιφανείας. Τοιουτοτρόπως ἡ μεγαλότεχνος φύσις, μεταχειριζομένη ἐργάτας τὰ εὐτελέστατα τῶν ζώων, προπαρασκευάζει τὴν ὕλην νέων γαιῶν, παρασκευάσασα δὲ αὐτὴν ἀρκούντως καὶ στερεώσασα εἰς τὸν ὠκεανίτην βυθὸν, ἀνάγει ἔπειτα διὰ μιᾶς εἰς τὸ φῶς καὶ εἰς τὰς αὔρας τῆς ζωῆς.

Ὁ Μέγας Ὠκεανὸς, ἀπὸ τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς Ἀμερικῆς μέχρι τοῦ ἀνατολικοῦ αἰγιαλοῦ τῆς Ἀφρικῆς, εἰς ζώνην διαλαμβάνουσαν πεντακοσίας περίπου λεύγας ἔνθεν καὶ ἔνθεν τοῦ ἰσημερινοῦ, πλήθει καθ' ὑπερβολὴν κοραλλίων. Ἀλλὰ δὲν περιορίζονται μόνον εἰς τὸ μέγα τοῦτο διάστημα· παντοῦ ὅπου δύνανται νὰ ζήσωσι, βρύουσι μυριάδες ἀναρίθμητοι, ἐγκείμεναι εἰς τὸ ἔργον αὐτῶν. Γιγάντειον ἕρκος κοράλλινον περικλείει τὴν νέαν Ὁλλανδίαν· πρὸς τοὺς ἀνατολικοὺς αὐτῆς αἰγιαλοὺς ἐκτείνεται εἰς διάστημα ἑκατὸν πεντήκοντα λευγῶν ἢ ἐπέκεινα μακρὰ σύρτις, μὴ ἀφίνουσα τὴν ἐλαχίστην εἰς τὰ πλοῖα πάροδον· μεταξὺ δὲ νέας Ὁλλανδίας καὶ νέας Γουϊνέας κεῖται ἄλλη σύρτις, ἐκτάσεως διακοσίων πεντήκοντα λευγῶν. Ἀλλ' αἱ σύρτεις αὗται εἰσὶ μηδὲν, παραβαλλόμεναι μὲ τὴν μεγάλην ἐκείνην λιθοφυτικὴν ὕφαλον, ἥτις ἄρχεται μὲν ἐκ τῆς Ἰνδικῆς θαλάσσης περὶ τὰς ἀκτὰς τοῦ Μαλαβάρου, καταβαίνει δὲ πρὸς νότον συνεχὴς καὶ ἀδιάκοπος ἕως εἰς τὸν παράλληλον τῆς Μαδαγασκάρης, διαλαμβάνουσα ἔκτασιν ἑξακοσίων λευγῶν καὶ ἐπέκεινα. Μέρη ἐξοχώτερα τῆς λιθοφυτικῆς αὐτῆς σειρᾶς εἶνε τὰ ἀρχιπελάγη τῶν νήσων Μαλδιβῶν, τῶν Λακκεδιβῶν καὶ τῶν Χάγων· εἰς δὲ τὸν Εἰρηνικὸν Ὠκεανὸν τὰ κοράλλια εἶνε ἔτι πολυπληθέστερα. Αἱ περίφημοι ἐκεῖναι καὶ πολυάριθμοι νῆσοι, τὰς ὁποίας ἀναφέρουσιν εἰς τὰ ταξείδιά των οἱ θαλασσοπόροι, εἰσὶν ὅλαι σχεδὸν κατασκευάσματα τῶν πολυπόδων, καὶ ἐπάνω εἰς τὰ κελύφη αὐτῶν θάλλουσι τὰ ὡραῖα δάση τῶν κοκκοφοινίκων, ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων ἔζων οἱ μάκαρες λαοί, τοὺς ὁποίους ἐπεσκέφθησαν οἱ θαλασσοπόροι Κὼκ καὶ Βουγαιμβίλλος.

Ἂν καὶ εἰς τὰς θαλάσσας ταύτας δὲν ἀπαντᾶται οὐδαμοῦ γῆ ἀξιόλογος, ἀλλὰ μόνον μυριάδες μικρῶν νήσων διεσπαρμένων, εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ὑδάτων, τὰς ὁποίας ὅλοι εἴδομεν εἰς τοὺς γεωγραφικοὺς τοὐλάχιστον πίνακας, ὁ βυθὸς ὅμως τοῦ Ὠκεανοῦ τόσον πολὺ ἀνυψώθη διὰ τῆς ἐργασίας τῶν πολυπόδων, ὥστε πολλοὶ ὠκεανῖται λαοὶ συγκοινωνοῦσι πρὸς ἀλλήλους, διαβαίνοντες τὴν θάλασσαν πεζοὶ εἰς ἀπόστασιν ὑπὲρ τὰς διακοσίας πεντήκοντα λεύγας. Ποία ὑπῆρξεν ἄρα ἡ

ἀπορία καὶ ὁ θαυμασμὸς τοῦ πρώτου περιηγητοῦ, ὅστις, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πελάγους καὶ μακρὰν πάσης γῆς, εἶδεν αἴφνης μακρὸν κερβάνιον ἀνθρώπων, ὁδευόντων ἡσύχως διὰ τῆς θαλάσσης, ὡς νὰ περιεπάτουν ἐπ' αὐτῶν τῶν ὑδάτων!

Παρατήρησίς τις πολλοῦ λόγου ἀξία, καὶ τὴν ὁποίαν ἐβεβαίωσαν πολλοὶ περιηγηταὶ καὶ φυσιολόγοι, εἶνε ὅτι οἱ πολύποδες δὲν δύνανται νὰ ζήσωσιν εἰς παραπολὺ μεγάλα βάθη· προσκολλῶνται δὲ καὶ αὐξάνουσιν εἰς τὰ μέρη τοῦ ὠκεανείου πυθμένος ὅσα ἀπέχουσιν ὀλιγώτερον ἐκ τῆς ἐπιφανείας τῶν ὑδάτων, οἷον τὰς κορυφὰς τῶν βουνῶν, ὄχι δὲ τὰς κοιλάδας ἢ τὰ πεδινά. Αἱ λιθοφυτικαὶ λοιπὸν ὕφαλοι ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὰ ὀρεινὰ μέρη τοῦ ὠκεανείου πυθμένος, καὶ περιγράφουσι τρόπον τινὰ τὸ σχῆμα τοῦ πυθμένος αὐτοῦ. Αἱ κοράλλιναι νῆσοι δὲν εἶνε ἄλλο εἰμὴ στρῶμα ἢ φλοιὸς πολυπόδων, βάσιν ἔχων ὄρος τι ἢ ὕψωμα ὑποθαλάσσιον. Ὅσαι νῆσοι πρῶται ἀνέδυσαν ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ὑδάτων, αὗται δῆλον ὅτι ἔλαβον θεμέλιον τὰς ἐξοχωτέρας κορυφάς, ὅσαι δὲ τεκταίνονται εἰσέτι, αὗται ἐπωκοδομήθησαν εἰς κορυφὰς χαμηλοτέρας, καὶ ἔχουν νὰ διανύσωσι μακρότερον ὁρόμον ἕως οὗ φθάσωσιν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν.

Ὁ λόγος οὗτος ἐξηγεῖ πολλὰ περίεργα, παρατηρούμενα εἰς τὴν τοπικὴν διάθεσιν τῶν κοραλλίνων νήσων.

Τί ἐστι, λόγου χάριν, τὸ μακρὸν ἐκεῖνο κομβολόγιον τῶν νήσων Μαλδιβῶν καὶ Λακκεδιβῶν, αἵτινες κεῖνται κατὰ σειράν, μία μετὰ τὴν ἄλλην, εἰς μῆκος ἑξακοσίων σχεδὸν λευγῶν; Πῶς οἱ πολύποδες συνεννοήθησαν καὶ ἐφύλαξαν τοιαύτην εὐθυγραμμίαν, χωρὶς νὰ στραφῶσι μήτε πρὸς δεξιὰν μήτε πρὸς ἀριστεράν; Ὁ λόγος εἶνε ἁπλοῦς· Εἰς τὸ μέρος τοῦτο τοῦ ὠκεανοῦ ὑπάρχει ὑποβρύχιος μακρὰ σειρὰ ὀρέων, ὁποῖαι, παραδείγματος χάριν, αἱ Ἄνδεις, οἱ δὲ πολύποδες, προσκολληθέντες εἰς ὅλας τὰς κορυφὰς, ἀνύψωσαν βαθμηδὸν αὐτὰς ὑπεράνω τῶν ὑδάτων.

Αἱ κοράλλιναι νῆσοι ἔχουσι πολλάκις τὸ ἑξῆς σχῆμα. Ἐν τῷ μέσῳ ὑπάρχει λίμνη, ἔχουσα βάθος πεντήκοντα ἢ ἑξήκοντα μέτρων· γύρωθεν δὲ περιζωννύει αὐτὴν στεφάνη κυκλοτερὴς, ἥτις εἶνε ἡ νῆσος, ἔξωθεν δὲ τῆς στεφάνης ἡ θάλασσα ἔχει βάθος χιλίων πεντακοσίων ποδῶν. Τὸ παράδοξον καὶ συχνὸν τοῦτο φαινόμενον ἐξηγεῖται εὐκόλως, ἅμα ὑποτεθῇ ὅτι εἰς τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης ὑπάρχει ἠφαίστειον ὄρος μὲ κρατῆρα, ἐφ' οὗ οἱ πολύποδες ἐγκαθίδρυσαν ἑαυτούς· ὅσοι προσεκολλήθησαν εἰς αὐτὰ τὰ χείλη τοῦ κρατῆρος, ἐσχημάτισαν τὴν κυκλοτερῆ στεφάνην, ἐπειδὴ ἐφθασαν ἐπάνω ταχύτερον παρ' ὅσους ἐγκατῴκησαν εἰς τὸν πυθμένα τοῦ κρατῆρος. Τεσσαράκοντα δύο τοιαύτας ἠφαιστειογενεῖς νήσους ἐπεσκέφθη ὁ πλοίαρχος Βήχεϋ, καὶ αἱ εἰκοσιεννέα εἶχον ὅλαι τὴν ἐντὸς λίμνην· τινὲς τούτων εἶχον διάμετρον ἕως εἰκοσιπέντε λευγῶν, ἄλλαι δὲ μόλις ἡμισείας λεύγας. Εἶνε δὲ πρόδηλον ὅτι οἱ πολύποδες, οἱ ἐργαζόμενοι ἐντὸς τῆς λίμνης, θέλουν ἐντὸς μικροῦ φθάσει τὴν ἐπιφάνειαν, καὶ τότε ὁλόκληρος ἡ νῆσος θέλει ἀποβῇ στερεὰ καὶ πεδινή.

Αἱ κοράλλιναι νῆσοι εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον χθαμαλαί, ἐπειδὴ ἅμα ἡ νῆσος φθάσῃ τῆς θαλάσσης τὴν ἐπιφάνειαν, τὸ ἔργον τῶν πολυπόδων ἐτελείωσεν· ἡ φύσις ὅμως ἐνίοτε τελειοποιεῖ τὸ ἔργον, ἀναβιβάζουσα διὰ σεισμοῦ τὴν βάσιν ταύτην καὶ σχηματίζουσα ἀκτὰς ἀποτόμους καὶ λόφους. Εἰς τὴν νῆσον Ὀταΐτην, Τιμὸρ, Σουμάτραν, τὴν νῆσον τῆς Γαλλίας κτλ. τὸ ἔδαφος τῆς γῆς σύγκειται ἀπὸ κελύφη πολυπόδων, καὶ εἶνε ἱκανῶς μετέωρον ὑπὲρ τὴν θάλασσαν, εἶνε δὲ ἀναντίῤῥητον ὅτι δὲν κατέβη ἡ θάλασσα, ἀλλ' ὅτι τὸ ἔδαφος ὑψώθη. Παράδειγμα περιεργότατον τοιαύτης βιαίας ἀνυψώσεως παρέχει ἡ νῆσος Ἐνδερσὼν, τὴν ὁποίαν ἐπεσκέφθη ὁ πλοίαρχος Βήχεϋ· καθ' ὅλα μὲν τὰ ἄλλα ὁμοιάζει τὰς στεφανοειδεῖς νήσους, ἔχει δὲ τοῦτο ἴδιον, ὅτι ὑψοῦται ὀγδοήκοντα πόδας ὑπὲρ τὸ ἐπίπεδον τῆς θαλάσσης. Τὰ κύματα τοῦ ὠκεανοῦ ὑπέσκαψαν φοβερὰ τὰς βάσεις τῆς στεφάνης, καὶ εἶνε πιθανὸν ὅτι βαθμηδὸν ἡ νῆσος θέλει ἀποκοπῇ, τὰ δὲ τμήματα αὐτῆς θέλουν γεμίσει τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης, καὶ οὕτω θέλουν τὸν καταστήσει οἰκήσιμον εἰς τὰ γένη τῶν πολυπόδων.

Ἅμα ἡ ὕφαλος ἡ κοραλλίνη φθάσῃ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, καλύπτεται παρευθὺς ἀπὸ φυτὰ καὶ κατοίκους. Πρῶτον μὲν βλέπει τις ἐπ' αὐτῆς ὀλίγην ἄμμον λευκάζουσαν καὶ τινας σωροὺς λίθων, ἐκκυλισθέντας ὑπὸ τῆς θαλάσσης· ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ τὰ κύματα ῥίπτουσιν εἰς τὸ ἔδαφος σπόρους δένδρων καὶ φυτῶν· οἱ σπόροι ὁσονοῦπω ἀναπτύσσονται, τὰ φυτὰ ῥιζόνουσιν εἰς τὴν ἄμμον, καὶ ἡ νῆσος σκεπάζεται ἀπὸ χλόην. Ἐκτὸς τούτου κορμοὶ γηραιοὶ δένδρων, ἀποσπώμενοι ἐκ τῶν πλησίον αἰγιαλῶν ὑπὸ τῆς θαλάσσης, ἐξοκέλλουσι φερόμενοι ὑπὸ τῶν ῥευμάτων εἰς τὴν νέαν γῆν· σαῦραι δὲ, ἔντομα, καὶ ἄλλα μικρὰ ζῶα, συμπλέοντα μετὰ τῶν κορμῶν, ἐπιβαίνουσιν εἰς τὴν γῆν, πολλαπλασιάζονται καὶ γίνονται οἱ πρῶτοι αὐτῆς οἰκισταί. Καὶ τὰ πετεινὰ δὲ τοῦ οὐρανοῦ, ἑλκυόμενα ὑπὸ τῆς πρασιᾶς ἐκ τῶν αἰθερίων ὁδοιπορίων αὐτῶν, καταβαίνουσιν εἰς τὴν ἀρτιγενῆ γῆν καὶ κτίζουσιν ἐν αὐτῇ τὰς φωλεάς

των. Τελευταῖον οἱ κάτοικοι τῶν πλησίον νήσων, ἢ ἐξοκέλλοντες μὲ τὰ ἀκάτιά των ὑπὸ τῆς βίας τῶν ἀνέμων, ἢ ἑλκυόμενοι ἀπὸ τὸ κάλλος τῶν δένδρων καὶ τὴν ἀφθονίαν τῶν καρπῶν ἢ τῶν ἰχθύων, ἀποβαίνουσιν εἰς τὴν γῆν, ἀνοικοδομοῦσι καλύβας, σχηματίζουσι φυλὴν, καὶ τὸ ἔργον τῶν ἐντόμων τελειοποιεῖται ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ ἀνθρώπου, δι' ὃν ἴσως ἡ Πρόνοια προητοίμασεν αὐτό.

Τῶν ἠπείρων, ὅσας σήμερον ἡμεῖς οἰκοῦμεν, μέγα μέρος ἔχει γένεσιν ὁμοίαν μὲ τὴν τῶν κοραλλίνων νήσων. Εἰς τὰ βάθη τοῦ ὑφ' ὑμᾶς ἐδάφους ὑπάρχουσι μεγάλα στρώματα τιτανώδους λίθου, ὅστις ἄλλο δὲν εἶνε εἰμὴ κελύφη τῶν πολυπόδων τοῦ πρωτογόνου κόσμου. Πόσος παρῆλθε χρόνος ἕως νὰ τελεσθῶσι τὰ μεγάλα ταῦτα ἔργα! πόσος θέλει παρέλθει ἕως νὰ συμπληρωθῶσιν ὅσα τεκταίνονται ἀκόμη εἰς τὰ βάθη τῶν θαλασσῶν! Ὑπελογίσθη ὅτι τὰ κοράλλινα στρώματα ἐντὸς ἑνὸς αἰῶνος ὑψοῦνται ἥμισυ μόνον πόδα· στρώματα λοιπὸν, εὑρισκόμενα ἤδη εἰς βάθος πεντήκοντα ποδῶν ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος, ἀπαιτοῦνται διὰ νὰ φθάσωσιν εἰς αὐτὴν δεκακισχίλια ἔτη. Ἀλλὰ τί σημαίνουσιν οἱ αἰῶνες ὡς πρὸς τὴν φύσιν; ποτὲ αὐτὴ δὲν ἀπαυδᾷ, ποτὲ δὲν θνήσκει!

Ι. Δ. Κ.

ΣΥΜΜΙΚΤΑ.

ΚΕΝΟΔΟΞΙΑΙ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΑΝΔΡΩΝ. — Ὅτε ὁ Καῖσαρ κατέστη φαλακρὸς, ἐφόρει ἀκαταπαύστως τὰς δάφνας, μὲ τὰς ὁποίας μᾶς παριστῶσιν αὐτὸν τὰ νομίσματα, θέλων νὰ καλύπτῃ τὸ φυσικὸν τοῦτο ἐλάττωμά του. — Τοῦ Κικέρωνος ὁ ἐγωϊσμὸς ἦτο τοιοῦτος, ὥστε συνέθετο ἑξάμετρον πρὸς ἔπαινον αὐτοῦ, ἔχον τὴν ἑξῆς ἔννοιαν: « Ὦ μακαρία ἡ πόλις Ῥώμη, ἥτις μὲ ἐγέννησεν Ὕπατον! » — Περὶ τοῦ Μαικήνα ἐρρέθη ὅτι ἐκυβέρνα τὴν Ῥώμην διὰ τῶν μὲ πλούσια δακτυλίδια ἐστολισμένων δακτύλων του. — Ὁ μέγας Καρτέσιος τοσοῦτον ἐπεριποιεῖτο τὴν φενάκην του, ὥστε ἐφύλαττε πάντοτε τέσσαρας ἢ πέντε εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ ἱματισμοῦ του. — Ὁ μέγας Ναπολέων ἐσεμνύνετο διὰ τὸν μικρὸν πόδα του. — Βοϊάρδος, ὁ Ἰταλὸς ποιητὴς, ὁσάκις εὕρισκε κατάλληλον ὄνομα διὰ κανὲν ποιήμά του ἢ δύσκολόν τινὰ ὁμοιοκαταληξίαν, διώριζε νὰ κρούωσι τοὺς κώδωνας τοῦ χωρίου του. — Ὁ Λόρδος Βύρων εἶνε ὅλος κενοδοξία ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους, σεμνυνόμενος διὰ τὴν μεγαλοψυΐαν του, τὴν εὐγενῆ καταγωγήν του, τὴν μισανθρωπίαν του καὶ δι' αὐτὰ ἀκόμη τὰ ἠθικὰ ἐλαττώματά του· πρὸ πάντων ὅμως, διότι ἵππευε καλά.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΟΥΛΤΑΝΩΝ. — Ὅλοι οἱ βασιλεῖς τῆς Τουρκίας, ἀπὸ τοῦ Σουλτάνου Ὀσμὰν Χὰν, τοῦ ἐπικληθέντος Νικητοῦ (Ἐλ-Γαζί), μέχρι τοῦ σήμερον εὐκλεῶς ἀνάσσοντος Σουλτάνου Ἀβδοὺλ-Ἀζὶζ, συμποσοῦνται εἰς 32. Σημειωτέον δὲ ὅτι ὁ χρονολογικὸς πίναξ τῶν ἐνδόξων βασιλέων τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἄρχεται ἀπὸ τοῦ ἄνω εἰρημένου Ὀσμὰν, ὅστις πρῶτος ἕνεκα τῶν σημαντικῶν κατακτήσεών του ἔλαβε τὸν τίτλον Σουλτάνου, ἐνῷ οἱ πρὸ αὐτοῦ ἦσαν εἶδος ἡγεμόνων, διὸ καὶ ἐλέγοντο μόνον Χὰν ἢ Σσὰχ, ὡς ὁ πατὴρ τοῦ Ὀσμὰν Ἐρτογρούλ Χὰν καὶ ὁ πάππος αὐτοῦ Σουλεϊμὰν Σσάχ.

Διὰ δὲ τῶν ἑπομένων στίχων δηλοῦται πόσοι καὶ ὑπὸ ποῖα ὀνόματα καὶ ποσάκις ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα ἐβασίλευσαν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τοῦ Σουλτάνου Ἀβδοὺλ-Μετζὶτ ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ δυναστείᾳ.

Σελὶμ καὶ Ὀσμὰν καὶ Ἀχμὲτ
ἦσαν ἄνακτες ἀνὰ τρεῖς·
Μουράδ, Μουσταφὰ, Μουχαμμὲτ,
ἀνὰ τέσσαρες βασιλεῖς.

Ἀβδοὺλ-Χαμὶτ, Ἀβδοὺλ-Μετζὶτ,
Ὀρχὰν, Ἰμπραχὶμ, ἀνὰ εἷς·
Μαχμούτ, Σουλεϊμὰν, Βαγιαζὶτ,
ἦσαν ἀνὰ δύο οἱ τρεῖς.

ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΔΥΣΕΥΡΕΤΑ ΠΑΡ' ΑΝΘΡΩΠΟΙΣ.

Α'. Δικηγόρος, τοῦ ὁποίου μία κἂν δημηγορία νὰ μὴν ἔχῃ τρία τοὐλάχιστον λάθη λεκτικὰ, δέκα φράσεις ἐσφαλμένας καὶ τριάκοντα ἐπαναλήψεις.

Β'. Δικηγόρος, ὁ ὁποῖος νὰ γράφῃ ἐν ὀλίγοις τὴν ἐλαχίστην ὑπόθεσιν.

Γ'. Γυνὴ ὀλιγόλογος, ἐξαιρέσει τῶν ἐκ γενετῆς ἀλάλων.

Δ'. Δικηγόρος, ὁ ὁποῖος ἐφ' ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου νὰ μὴν ὑπῆρξε καὶ σύμφωνος καὶ ἐναντίος κατὰ τὰς περιστάσεις.

Ε'. Σύζυγοι, οἱ ὁποῖοι ἐντὸς ἓξ μηνῶν ἀφότου ἐνυμφεύθησαν νὰ μὴν ἦλθον εἰς λόγους, ἢ καὶ πολλάκις νὰ μὴ τὰ ἐτσίκνισαν.

ΣΤ'. Ἄνθρωπος συνεπὴς κατὰ πάντα, καὶ τοῦ ὁποίου αἱ πράξεις νὰ συμφωνοῦν μὲ τοὺς λόγους.

Ζ'. Ἄνθρωπος ἐγωϊστὴς, ὁ ὁποῖος ὑποσχόμενος νὰ ἐκτελῇ, καὶ εὐεργετούμενος νὰ ἀνταποδίδῃ τὰς εὐεργεσίας.

Η'. Συγγραφεὺς χωρὶς ἀπαιτήσεις καὶ χωρὶς φιλαυτίαν.

Θ'. Δημοσιογράφος, λέγων τὴν ἀλήθειαν.

Ι'. Καὶ τέλος πάντων ἀναγνώστης ἢ ἀναγνώστρια τῶν γραφομένων μας, ὅστις νὰ ἀναγνωρίσῃ ὅτι μεταξὺ τῶν χαρακτήρων, τοὺς ὁποίους σκιαγραφοῦμεν, ὑπάρχει καὶ ἡ ἰδική του εἰκών.

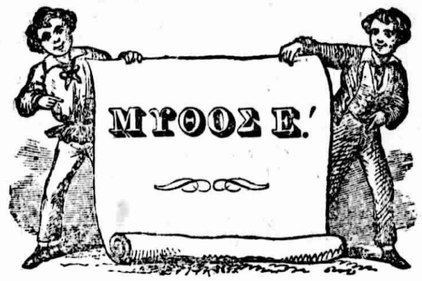

ΣΜΑΡΙΔΑΚΙ ΚΑΙ ΨΑΡΑΣ.

Τὸ μικρότατον ψαράκι κι' αὐτὸ θέλει μεγαλώσει,
ἐὰν ὅμως, ἐννοεῖται, ὁ Θεὸς ζωὴν τοῦ δώσῃ·
πλὴν μ' ἐλπίδα νὰ τ' ἀφήσῃς εἶνε τρέλλα· τῷ ἠξεύρεις;
εἶσαι βέβαιος, εἰπέ μου, ὅτι πάλιν θὰ τὸ εὕρῃς;

Ἔπιασ' ἕνα σμαριδάκι
εἷς ψαρᾶς 'ς ἕνα ποτάμι,
εἶνε, εἶπε, μικρουλάκι·
κ' εἰς τὴν γλῶσσάν του τὸν εἶπε τὸ κακόμοιρο ψαράκι:

" Κὺρ ψαρᾶ, τί κάμνεις τώρα;
" δὲν εἶν' κρῖμα τὸ λαδάκι ὁποῦ θὲ νὰ ἐξοδεύσῃς;
" ἄφες με νὰ μεγαλώσω, καὶ 'σὰν ἔλθῃ 'κεῖν' ἡ ὥρα
" τότε δὰ νὰ μὲ ψαρεύσῃς,

" εἰς κανένα ψαροφάγον ἀκριδὰ θὰ μὲ πωλήσῃς.
" Τώρα ὡς ἐμὲ διακόσια εἶνε χρεία νὰ ζητήσῃς·
" τί φαγεῖ θὲ νὰ σοῦ κάμω, ἐνῷ βλέπεις δὲν ἀξίζω; ,,
— " Τί φαγεῖ! τὸ ἀπεκρίθη· ἐγώ, φίλε, τὸ γνωρίζω,
" κι' ἄφες τὴν ῥητορικήν σου νὰ τὴν κάμῃς 'στὸ τηγάνι·
" τὰ πολλὰ ὅστις ξετρέχει καὶ τὰ βέβαια τὰ χάνει. ,,

—

« Χρήζει πλέον ἕνα 'π' ἔχεις
παρὰ πέντε πῦ θὲ νά 'χῃς.
Κάλλιο ἕνα εἰς τὸ χέρι,
παρὰ δέκα καὶ καρτέρει. »

Ἐφημερίς τις, περιγράφουσα σφοδρότατον ἀνεμοστρόβιλον, ἐξεφράσθη οὕτω: « Διέσεισε τὰ δῆρη, ἐξεῤῥίζωσε δρῦς, κατεκρήμνισε κωδωνοστάσια, καὶ ἀφήρπασε τὸν πῖλον ἑνὸς νεανίου. »

Γασκόνος τις διέδωκεν εἰς τὸν κόσμον δι' ἰδίους σκοποὺς ὅτι ἀπέθανε· μετά τινας ἡμέρας τὸν ἀπαντᾷ εἷς ἐκ τῶν φίλων του, ὅστις ἔμεινεν ἐκπεπληγμένος διότι τὸν ἔβλεπε ζῶντα, ἐνῷ εἶχεν ἀκούσει ὅτι ἀπέθανε. — « Σιώπα, τῷ ἀπήντησεν ὁ ἀποθανὼν Γασκόνος· σὲ λέγω ἐν ἐχεμυθίᾳ ὅτι ἀπέθανον, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν τὸν ἔχω, ἐσηκώθην καὶ περιφέρομαι διὰ νὰ ἀποφύγω τὰ ἔξοδα τοῦ ἐνταφιασμοῦ. »

Χωρικὸς, εἰσελθὼν εἰς ἀσφαλιστικόν τι κατάστημα, ἐζήτησε νὰ ἀσφαλίσῃ τὴν ζωήν του διὰ νὰ ἔχῃ τὰ πρὸς τὸ ζῆν μετὰ θάνατον.

Κύριός τις, ἐκ τῶν σφόδρα ἀφῃρημένων καὶ ἀνοήτων ἐνταῦτῷ, γράφων πρὸς φίλον του παρεπιδημοῦντα εἰς τὴν Εὐρώπην ὅπως τῷ ζητήσῃ τὰς ἐκδόσεις τῶν Ἑλλήνων Συγγραφέων, ἐγέμισε τὴν ἐπιστολήν του μὲ ἀνοησίας, χωρὶς νὰ φροντίσῃ νὰ γράψῃ καὶ τὴν ἀναγκαιοῦσαν αὐτῷ παραγγελίαν. Σφραγίσας δὲ τὴν ἐπιστολὴν, ἐνεθυμήθη τοῦτο καὶ ἀμέσως ἔγραψεν ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν: « Ἤθελα νὰ σὲ παραγγείλω καὶ τὰς ἐκδόσεις τῶν Ἑλλήνων Συγγραφέων, ἀλλ' ἐλησμόνησα νὰ τὸ γράψω ἐντὸς τῆς ἐπιστολῆς· ἐπειδὴ δὲ αὐτὴν τὴν στιγμὴν εἶνε ἐσφραγισμένη, σοὶ τὸ γράφω μὲ τὸ ἐρχόμενον ταχυδρομεῖον. »

Ὑπάλληλός τις στρατιωτικὸς ἔλεγεν εἰς προμηθευτήν τινα τοῦ στρατοῦ, πλούσιον ὡς καὶ ἠλίθιον ἐπίσης, ὅτι τὸ θέρος τὸ κρέας ἐγίνετο ταγγὸν ἅμα ἔμενε τὴν ἄλλην ἡμέραν. Ὁ τροφοδότης τῷ ἀπεκρίθη, « Τὸ σφάλμα εἶνε ἰδικόν σας· ὅταν κάμνῃ ζέστην, ὁσάκις ἔχετε ἀνάγκην κρέατος, διατί σφάζετε ὁλόκληρον βῶδι; σφάξατε μόνον τὸ ἥμισυ. »

Φριδερῖκος ὁ Μέγας, ἀκούσας ὅτι πτωχός τις ἐρωτόληπτος στρατιωτικὸς ἐνυμφεύθη πτωχοτάτην νεάνιδα, εἶπεν, « Ἡ πεῖνα ὑπανδρεύεται τὴν δίψαν. »

« Φίλτατέ μου σύζυγε, ἔλεγεν ἄσχημος πλὴν πλουσιωτάτη γυνὴ πρὸς τὸν σύζυγόν της, δὲν εἶμαι ὁ μόνος θησαυρός σου; — Βεβαιότατα, φιλτάτη μου, ἀπεκρίθη οὗτος, δι' αὐτὸ ἴσα ἴσα ἐπεθύμουν καὶ ἐγὼ νὰ σὲ ἐναποθέσω εἰς τὸν οὐρανὸν, διὰ νὰ μὴ πάθῃς κακόν. »

Ἀστεῖός τις, ἐρωτηθεὶς ποία ὥρα εἶνε, ἀπεκρίθη, « Σχεδὸν οὐδεμία. — Καὶ πῶς τοῦτο; — Διότι δὲν εἶνε ἀκόμη μία. »

Κύριός τις ἐπέπληττε τὸν ὑπηρέτην του διότι ἐφόρει τὴν προβειάν του ἀντιστρόφως, δηλαδὴ μὲ τὸ μαλλὶ ἀπὸ μέσα. « Δὲν ἠξεύρεις, τῷ εἶπεν, ὅτι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον κρατεῖ περισσοτέραν ζέστην; — Καὶ πῶς! ἀπήντησεν ὁ ὑπηρέτης, δὲν εἶχε τάχα τὸ πρόβατον τόσην γνῶσιν, ὥστε νὰ τὴν φορῇ καθὼς λέγετε; »

Νεανίας κοῦφος, ὅστις εἶχε περισσοτέραν καλλονὴν παρὰ μυελὸν, ἐνυμφεύθη κληρονόμον τινὰ, ἥτις, καίτοι κάλλιστα ἀνατεθραμμένη, πολὺ ἀπεῖχεν ὅμως τοῦ νὰ ᾖνε ὡραία. Ἡμέραν δέ τινα εἶπε πρὸς αὐτὴν, « Φιλτάτη μου, ὅσον ἄσχημος καὶ ἂν ἦσαι, σὲ ἀγαπῶ ὡς νὰ ἦσο ὡραία. — Σὲ εὐχαριστῶ πολὺ, ἀπεκρίθη ἡ Κυρία· τὸ αὐτὸ αἰσθάνομαι καὶ ἐγὼ, διότι, ὅσον βλὰξ καὶ ἂν ἦσαι, σὲ ἀγαπῶ ὡς νὰ εἶχες πνεῦμα. »

Ἐλβετὸς στρατιώτης ἐκοιμᾶτο ἐπί τινος τάφρου κατὰ τὴν πολιορκίαν μιᾶς πόλεως, ὅτε σφαῖρα τηλεβόλου, πεσοῦσα πλησίον του, τῷ ἀφῄρεσε τὴν κεφαλήν. Ὁ συστρατιώτης του, μάρτυς τοῦ αἰφνιδίου τούτου θανάτου, ταλανίζων αὐτὸν, ἔλεγεν· « Ὁ ταλαίπωρος σύντροφός μου! πόσον θὰ ἀπορήσῃ ὅταν, ἐξυπνήσας, δὲν εὕρῃ τὴν κεφαλήν του! »

Κύριός τις ἐσήμανε τὸν κώδωνα, κράζων τὸν μάγειρόν του· ἐπειδὴ δὲ αὐτὸς δὲν ἤρχετο, ἠναγκάσθη νὰ τρέξῃ ὁ ἴδιος νὰ τὸν ζητήσῃ. « Διατί δὲν ἔρχεσαι ὅταν σὲ κράζουν; τὸν ἐρωτᾷ παρωργισμένος ὁ οἰκοδεσπότης. — Δὲν ἤκουσα νὰ μὲ κράζητε, αὐθέντα, ἀπήντησεν ὁ μάγειρος. — Πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ μὴν ἤκουσες, ἀφοῦ ἐκτύπησα δυνατὰ καὶ ἐπανειλημμένως; — Δὲν ἀκούεται ὁ κώδων εἰς τὸ μαγειρεῖον, αὐθέντα· δοκιμάσατε, ἂν δὲν μὲ πιστεύετε, καὶ θὰ ἰδῆτε. » Τότε ὁ καλὸς αὐθέντης, ὅστις ἦν ἠλιθιώτερος τοῦ ὑπηρέτου, τρέχει εἰς τὸν θάλαμόν του, ἁρπάζει τὸν κώδωνα μὲ τὰς δύο χεῖρας, καὶ ἀρχίζει νὰ κτυπᾷ ὅλαις δυνάμεσι πέντε κατὰ συνέχειαν λεπτά· εἶτα ἀφίνει τὸν κώδωνα, καὶ τρέχει εἰς τὸ μαγειρεῖον διὰ νὰ πεισθῇ ὁ ἴδιος ἂν πραγματικῶς δὲν ἀκούεται ὁ κώδων. « Ἔχεις δίκαιον, λέγει τότε πρὸς τὸν μάγειρον, ὁ κώδων δὲν ἀκούεται εἰς τὸ μαγειρεῖον· εἶνε πολὺ μικρὸς, καὶ πρέπει νὰ τὸν ἀλλάξωμεν. »

ΑΠΕΛΠΙΣΙΑ.

Μάτην ἤλπισα γαλήνην
μετὰ τόσας τρικυμίας,
πέπρωται νὰ μὴ γνωρίσω
τὸ τοιοῦτον ἀγαθόν.

Ὡς ἀπὸ βαθὺν πυθμένα
τὸ ἀνέλκω μετὰ βίας,
κ' ἐνῷ εἶμαι νὰ τὸ λάβω
πάλιν πίπτ' εἰς τὸν βυθόν.

Ι. Ι. ΣΚΥΛΙΣΣΗΣ.

ΛΟΓΟΠΑΙΓΝΙΑ ΕΝΣΤΙΧΑ·

1·

Τοὺς ὅρκους σου ἂν παραβῇς, ὡραία Εὐρυδίκη,
τοῦ Πλάστου μας ἡ τιμωρὸς θέλει σὲ εὕρει δίκη.

2.

Μὲ πλυμμηροῦσι δάκρυα ὁσάκις μέλπω· μένει
ἔρημος ἡ καρδία μου μακράν σου, Μελπομένη.

3.

Παρὰ τοῦ Πλάστου ἔλαβεν Ἀδὰμ τὴν Εὔαν, θεία!
στέρξε νὰ λάβῃ σύντροφον κ' ἐμὲ ἡ Εὐανθία.

4.

Ἐπιθυμῶ νὰ ἀσπασθῶ τὴν παρειὰν, ποῦ λάκκοι
στολίζουσιν ὅταν γελᾷς, ὡραῖόν μου πουλάκι.

5.

Μὲ νερὸν ποτήρια δύο ἂν κρατῇς, νὰ μὴ ταχύνῃς
πρόσεχε τὸ βάδισμά σου· ἄλλως, φίλε μου, τὰ χύνεις.

6.

Ἡ Χάλκη καὶ ἡ Πρίγκηπος, αὐταὶ αἱ δύο νῆσοι
σὲ ἄφησαν χωρὶς λεπτὸν, πτωχέ μου Διονύσι.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Μ. ΒΑΝΝΙΕΡΗΣ.

ΑΙΝΙΓΜΑΤΑ.

1.

Ἂν τὸ πρῶτόν μου θελήσῃς
κατὰ τῶν παθῶν νὰ στήσῃς,
ἡ ζωή σου μακαρία
καὶ ἡ δόξα αἰωνία.

Ἂν τὸ δεύτερόν μου ὅμως
ὡς ἐντέλλεται ὁ νόμος
δὲν πληρώσῃς, τί προσμένεις;
εἰς τὴν φυλακὴν ἐμβαίνεις.

Εἶμαι ὄνομα τὸ ὅλον,
καὶ οὐχὶ ἐκ τῶν δυσκόλων·
μὲ εὑρίσκεις εἰς τὸν κλῆρον
μεταξὺ τῶν καλογήρων.

2.

Λευκὴν ἀγέλην ὁδηγῶ εἰς χλοερὰ πεδία,
πατοῦσαν μὲ τοὺς πόδας της τοὺς κρίνους καὶ τὰ ἴα·
ἂν μ' ἀφαιρέσῃς κεφαλὴν καὶ τράχηλον ἀκόμα,
ἀλλάζων χρῶμα κατοικῶ 'ς τοῦ ὄφεως τὸ στόμα.

Ο ΕΝΑΣΤΡΟΣ ΟΥΡΑΝΟΣ.

(Πρωτότυπον).

Δ'.

Ὁ ὑποτιθέμενος μέγας κεντρικὸς Ἥλιος.

« Σὺν ἥκας δὲ δεσμὸν Πλειάδος, καὶ φραγμὸν
Ὠρίωνος ἤνοιξας. » Ἰὼβ ΛΗ'. 33.

ΨΥΟΥΜΕΝΟΙ κατὰ διάνοιαν ἐπὶ τῶν ὑπερῴων τῆς κτίσεως, καὶ ἐξετάζοντες τελειότερον τὸ σύστημα τοῦ παντὸς διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς ἐπιστήμης, καθορῶμεν ὅτι ὁ ἡμέτερος ἥλιος, ἀνεπαρκὴς ὅλως πρὸς φωτισμὸν τοῦ ἀχανοῦς κενοῦ, μόλις ἐπιχέει φωτεινόν τι διάγραμμα ἐπὶ τοῦ ζοφεροῦ χάους, ἔνθα πλήθουσιν ἄπειροι ἀστέρες, εἰς ἀλληλενδέτους νόμους ὑπείκοντες.

Καὶ ἡ μὲν ὅρασις, ὑποβοηθουμένη διὰ τῶν ἀρκούντως τελειοποιηθέντων ὀργάνων τῆς ἐπιστήμης, διαπερᾷ ἀρκετὸν μέρος τῆς σωρείας ταύτης τῶν ἀπειραρίθμων φαεινῶν σωμάτων, ἅτινα περικλείουσιν ἐν ἑαυτοῖς καὶ τὸ ἡμέτερον ἀσήμαντον ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ πλανητικὸν σύστημα· ὁ δὲ εἰς τὴν ἐντελῆ θεωρίαν τῶν οὐρανίων σωμάτων διὰ τοῦ φωτὸς τῆς ἐπιστήμης ἐξοικειωθεὶς νοῦς, ἑπόμενος τοῖς νόμοις τῆς βαρύτητος, ἅπτεται καὶ τῶν ἐλαχίστων καὶ αὐτῶν τῶν πλέον ἀπομεμακρυσμένων λευκωμάτων ἐν τοῖς ἐγκάτοις τῶν οὐρανῶν, ὧν καὶ ἡ ἁπλῆ ὑποθετικὴ παράστασις γέλωτα ἴσως ἤθελε παρέξει τοῖς ἁπλουστέροις ὡς ἐξημμένης δῆθεν τινὸς φαντασίας τραγέλαφον ἀποκύημα. Καὶ ὅμως καὶ αὐτὴ ἡ Γραφὴ βεβαιοῖ ἡμῖν τοῦτο, διότι ὁ εὐσεβὴς Πατριάρχης Ἰὼβ, βλέπων τὴν ποικιλίαν τῶν οὐρανίων σωμάτων, ἀνέκραξεν: « Ἰδοὺ ταῦτα εἰσὶν ἔργα τῶν δακτύλων Του! καὶ ὅμως πόσα εἰσέτι κρύπτονται ἀφ' ἡμῶν, καὶ πόσον ἐλάχιστον πρᾶγμα ἀκούομεν περὶ Αὐτοῦ! » (*)

Ἀλλ' οἱ ἐπιλήσμονες καὶ ἀπειθεῖς τῇ ἐπιστήμῃ οὗτοι ὑλικοὶ λησμονοῦσιν ὅτι ὁ Θεὸς μετέδωκεν εἰς τὸν ἄνθρωπον μέρος τῆς Αὐτοῦ σοφίας, καὶ ὅτι ὑπ' αὐτῆς ἐλλαμπόμενος καὶ καθοδηγούμενος ὁ θνητὸς ἄνθρωπος, ἢ μᾶλλον ὁ ἀνθρώπινος νοῦς, παρατηρεῖ, ἐξετάζει καὶ ὑπολογίζει, ἔχων δὲ ὁδηγὸν τὴν ἐξ ἀναλογίας ἐπαγωγὴν, ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης σοφίας, καὶ πορίζεται νόμους μὲν ἐπὶ τῶν ὁρατῶν, εἰκασίας δὲ λογικωτάτας καὶ πιθανότητας ἐπὶ τῶν ἀοράτων.

Οὕτω λοιπὸν, ἄνευ προλήψεων ἀλλ' ἐπιστημονικῶς διανοούμενοι, συμπεραίνομεν ὅτι ὅλοι οἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ὁρατοὶ ἡμῖν ἀστέρες, καθὼς καὶ οἱ μὴ ὁρώμενοι διὰ τὴν τεραστίαν αὐτῶν ἀφ' ἡμῶν ἀπόστασιν, καθὸ ὁμοφυεῖς σχεδὸν καὶ εἰς τοὺς αὐτοὺς παγκοσμίους νόμους ὑπείκοντες, πρέπει νὰ ἀποτελῶσιν ἅπαντες ὁμοῦ μεγίστης καὶ πελωρίου διαστάσεως κύκλον ἢ πλανητικὸν σύστημα, κέντρον ἔχον ὑποτιθέμενόν τινα μέγιστον ἥλιον, ἀπειράκις μεγαλήτερον τοῦ ἡμετέρου, περὶ τὸν ὁποῖον περιστρέφονται ἐν πλείστῃ ὅσῃ ἁρμονίᾳ καὶ τάξει, ἐπενεργοῦντες ἰδίως ὁ εἷς ἐπὶ τοῦ ἄλλου καὶ ἀλλήλους ἀνθέλκοντες, κατὰ τὴν θεωρίαν τῆς παγκοσμίου ἕλξεως καὶ ὤσεως.

Ὁ περίφημος Ἄγγλος καθηγητὴς Μάεδλερ εἰκάζει ὅτι αἱ Πλειάδες εἰσὶν ὁ κεντρικὸς ἀστερισμὸς τοῦ ἡμετέρου πλανητικοῦ συστήματος, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ Γαλαξίου καὶ ἁπάντων τῶν φαεινῶν σωμάτων μέχρις αὐτῶν τῶν ἀπωτάτων ἀστέρων, τῶν ἀποτελούντων τὰς ἀμυδρὰς ἐκείνας ὁμάδας, τὰς ὁποίας ἀποκαλοῦμεν λευκώματα ἢ γαλακτώματα· ἐπὶ δὲ τοῦ κεντρικοῦ τούτου ἀστερισμοῦ βασιζόμενος, θεωρεῖ κέντρον βαρύτητος τὸν μέγαν ἀστέρα τῆς Ἀλκυόνης, κατέχοντα ὡς ἔγγιστα τὴν θέσιν ταύτην καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐπιδεκτικὸν τοῦ ὀνόματος Κεντρικὸς Ἥλιος.

Βάσιν λαβὼν ὁ Μάεδλερ τὰς παραλλάξεις ἰδίως τοῦ ἀστερισμοῦ Κύκνου, ἐξετίμησε κατὰ προσέγγισιν τὴν ἀπόστασιν τοῦ κεντρικοῦ τούτου σώματος ἀπὸ τοῦ ἡμετέρου πλανητικοῦ ἢ ἡλιακοῦ συστήματος, καὶ συνάγει ἐξ ἐπαγωγῆς ὅτι ἡ Ἀλκυόνη ἀπέχει ἀφ' ἡμῶν 54 ἑκατομμύρια φορὰς ὅσον ἡ Γῆ ἀπέχει τοῦ Ἡλίου· ὅτι τὸ φῶς τοῦ κεντρικοῦ τούτου ἡλίου δαπανᾷ ὑπὲρ τοὺς πέντε αἰῶνας μέχρις ὅτου ἀφιχθῇ πρὸς ἡμᾶς· ὅτι ὁ ὄγκος τοῦ κεντρικοῦ ἡλιακοῦ συστήματος ἰσοδυναμεῖ πρὸς 117 ἑκατομμυριάκις τὸν ὄγκον τοῦ ἡμετέρου ἡλιακοῦ συστήματος, καὶ ὅτι ὁ κεντρικὸς ἥλιος δαπανᾷ περίπου 18 ἑκατομμύρια ἐνιαυτῶν ὅπως διατρέξῃ τὴν ἀπέραντον αὐτοῦ τροχιὰν, καίτοι ἔχων ταχύτητα ὀκτὼ γεωγραφικῶν μιλίων κατὰ πᾶν δευτερόλεπτον.

Ἐν γένει δὲ συμπεραίνει ὁ Μάεδλερ, σχετικῶς ὡς πρὸς τὸ σύστημα τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων

(*) Πολλοὶ τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν, τῶν ἐχόντων εἰς ἄκρον λεπτὴν τὴν συνείδησιν, δὲν ἀνέχονται ἴσως τὸ σύστημα, ὅπερ προείλόμεθα, τοῦ συμβιβάζειν ἑκάστοτε τὴν ἐπιστήμην μετὰ τῶν θείων Γραφῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ αὐτῆς βλέπουσι χάσμα μέγα. Ἀλλ' ἡμεῖς, θεωροῦντες τὴν ἐπιστήμην ἀπόρροιαν τῆς δωρηθείσης τῷ ἀνθρώπῳ μερίδος τῆς θείας Σοφίας καὶ οἷον ἀποκάλυψίν τινα, θέλομεν ἐξακολουθεῖ ἀκριβῶς τὸ ἔργον ἡμῶν, ἡ δὲ πρόδδος τοῦ Ἐνάστρου Οὐρανοῦ πεπείσμεθα ὅτι θέλει ἀποδείξει δικαίαν καὶ ἐφικτὴν καὶ τὴν πρόθεσιν ἡμῶν ταύτην.

καὶ ἀνεξαρτήτως τῶν ἀπωτάτων λευκωμάτων, τὰ ἑξῆς: Ὅτι τὸ κέντρον τοῦ στερεώματος ἐμφαίνεται διὰ πολυάστρου τινὸς ὁμάδος, περιεχούσης μέγαν ἀριθμὸν οὐρανίων σωμάτων, καὶ ὅτι ἡ ὁμὰς αὕτη εἶνε ὁ ἀστερισμὸς ὁ καλούμενος Πλειάδες· ὅτι κύκλῳ τοῦ κέντρου τούτου ὑπάρχει ζώνη τις, ἐνδεεστέρα τῶν Πλειάδων κατὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀστέρων· ὅτι πέριξ τῆς ζώνης ταύτης ἐκτείνεται εὐρεῖα, πολύαστρος καὶ κυκλικὴ στρωμνή· ὅτι ἡ στρωμνὴ αὕτη περιβάλλεται ὑπὸ ἑτέρας ζώνης ἐλασσον πολυάστρου· ὅτι καὶ ἡ ζώνη αὕτη περικυκλοῦται ὑπὸ ἀστερόεντος χώρου, ὑφισταμένου ὡς φαίνεται παρομοίας ἀλλοιώσεις· ὅτι τὰ δύο ἀπώτατα δακτύλια, τὰ ἀποτελοῦντα τὰ ἔπακρα τοῦ Γαλαξίου καὶ τὰ ὁποῖα ὡς ἐκ τοῦ ἀπείρου τῆς ἀποστάσεως συγχέονται ἀλλήλοις, κατὰ τὴν ἡμετέραν ὅρασιν, εἰσὶ τὰ περιορίζοντα τὸ σύμπαν τοῦ συστήματος τοῦ κεντρικοῦ ἡλίου.

Τὸ ἡμέτερον λοιπὸν πλανητικὸν σύστημα κατέχει θέσιν πλησίον τοῦ κέντρου ἐκτεταμένου στρώματος ἢ ἀθροίσματος ἀστέρων, ὀνομαζομένου Γαλαξίου, καὶ περιφέρεται πέριξ τῆς Ἀλκυόνης· ὑπελογίσθη δὲ ὅτι διὰ μίαν μόνην περιφορὰν ἀπαιτοῦνται ἀκριβῶς 18,200,000 ἔτη, καίτοι ἡ ταχύτης τῆς περιστροφῆς εἶνε ἐκπληκτικὴ, 400,000 μίλια κατὰ πᾶσαν ἡμέραν! Ἐπίσης ὁ ὄγκος εἴτε τὸ μέγεθος τοῦ κεντρικοῦ τούτου ἡλίου, πέριξ τοῦ ὁποίου τόσαι μυριάδες διαφόρου μεγέθους ἡλίων περιφέρονται, εἶνε 117,400,000 φορὰς τόσον, ὅσον ὁ ἡμέτερος ἥλιος! (*). Ὑπάρχουσι δὲ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀστέρες τόσον ἐκπληκτικοῦ μεγέθους, ὥστε ἄν τις ἐξ αὐτῶν ἐτίθετο ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει ὁ ἡμέτερος ἥλιος, οὐ μόνον ἤθελε πληρώσει ὁλόκληρον τὸν ὑπὸ τοῦ πλανητικοῦ ἡμῶν συστήματος κατεχόμενον χῶρον, ὁλόκληρον δηλαδὴ τὴν τροχιὰν τοῦ τελευταίου γνωστοῦ ἡμῖν πλανήτου, τοῦ Ποσειδῶνος, ἀλλὰ καὶ ἔτι περαιτέρω ἤθελεν ἐκτανθῆ.

Τοιαῦταί τινες εἰσὶν αἱ δοξασίαι τοῦ ἀστρονόμου Μάεδλερ, καὶ αἱ πλεῖσται ἐξ αὐτῶν βασίζονται ἐπὶ λογικωτάτων ἐνδείξεων, δυναμένων πεῖσαι καὶ αὐτοὺς τοὺς δυσπιστοτέρους. Συνάγεται δὲ ἐκ τῶν ὑπολογισμῶν τούτων, καθὼς καὶ ἐκ τῶν περὶ βαρύτητος νόμων τοῦ Νεύτωνος καὶ τῶν περὶ τοῦ αὐτομάτου τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων θεωριῶν τοῦ Ἑρσχέλλου, ὅτι τὸ σύμπαν κινεῖται ἀφεύκτως πέριξ παντοδυνάμου τινὸς κέντρου, ἀπωτάτου καὶ ἀοράτου ἡμῖν, ἔνθεν πᾶσα ζωὴ, πᾶσα κίνησις, πᾶς φυσικὸς νόμος ἀποῤῥέει.

Πλὴν καὶ αὖθις ὑποπίπτομεν εἰς ἐγωϊστικὴν ὑπερβολὴν, ὑποθέτοντες κέντρον τοῦ σύμπαντος, ἐνῷ εἴτε ἡ Ἀλκυόνη εἴτε ἄλλος μέγας φωστὴρ ἀγνώστου τινὸς ἀστερισμοῦ ἤθελεν ὑποτεθῆ ὡς κεντρικὸς ἥλιος, πρέπει νὰ φανταζώμεθα αὐτὸν οὐχὶ κέντρον τοῦ σύμπαντος ἀλλὰ χιλιάδων τινῶν ἑκατομμυρίων ἀστέρων, περιστρεφομένων περὶ αὐτὸν ἐν μεμονωμένῃ χορείᾳ ἢ συμπλέγματι, καὶ ὅτι τοιαῦτα τεράστια καὶ κολοσσιαῖα συμπλέγματα ὡς τὸ τῆς Ἀλκυόνης ἢ τοῦ κεντρικοῦ ἡλίου πρέπει νὰ ὑπάρχωσιν εἰς τὸ χάος ἄπειρα, κοσμούμενα διὰ κεντρικῶν ἡλίων καταπληκτικῆς διαστάσεως καὶ τεραστίου ὄγκου, ὑπερτεροῦντος ἀπειράκις τὸν τῆς Ἀλκυόνης, ἢ μᾶλλον διὰ γιγαντείων φωστήρων, ὡς διὰ ζωογόνων πυρήνων καθωραϊζόντων καὶ συντηρούντων τὸ σύμπαν. Τίς οἶδε δὲ ἂν καὶ αὐτὸ ὁλόκληρον τὸ σύμπλεγμα τοῦ θαυμασιωτάτου δι' ἡμᾶς καὶ ἀκατανοήτου κεντρικοῦ ἡλίου ἢ τῆς Ἀλκυόνης, ἐνῷ ὡς παρετηρήσαμεν μυριάδες περικλείονται ἡλίων, πλανητῶν καὶ δορυφόρων, δὲν περιστρέφεται πιθανῶς περὶ ἄλλο τοιοῦτο σύμπλεγμα πολλαπλασίας διαστάσεως, καὶ ἐκεῖνο περὶ ἄλλο, καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς ἐπ' ἄπειρον;

Εἴθε ὁ τὰ πάντα ἐν σοφίᾳ ποιήσας Θεὸς κατευθύνοι τὸν πεπερασμένον νοῦν ἡμῶν εἰς ἐπίγνωσιν ἰσχυρῶν μέσων, δι' ὧν νὰ κατίδωμεν ἐν τοῖς ἀοράτοις, κρίνοντες ἐκ τῶν ὁρατῶν, ἢ μᾶλλον εἴθε, γενόμενοι ὄντως θεοὶ καὶ υἱοὶ Ὑψίστου, κατὰ τὰς Γραφὰς, καὶ καταγνισθέντες καὶ πνευματισθέντες ἐν τῇ ὑπεργείῳ ἡμῶν ζωῇ, ἄξιοι γενώμεθα ὅπως ἴδωμεν ἀποκαλυπτόμενα ἡμῖν τὰ ἄδηλα καὶ τὰ κρύφια ἐκεῖνα τῆς παντοδυνάμου Αὐτοῦ σοφίας, ἅτινα ἤδη ἀπέκρυψεν ἀφ' ἡμῶν, περιορίσας τὰς ἀτελεῖς ἡμῶν γνώσεις εἰς ὅσα δύναται φέρειν ὁ πεπερασμένος καὶ μικρὸς ἡμῶν νοῦς!

Ρ.

(Ἀκολουθεῖ.)

(*) Ὑπελογίσθη ὅτι σφαῖρα καννονίου, διανύουσα 500 μίλια τὴν ὥραν, ἤθελε δαπανήσει ὑπὲρ τὰ 773,280,000 ἔτη ὅπως φθάσῃ ἀπὸ τῆς Ἀλκυόνης πρὸς ἡμᾶς. Καὶ ὅμως, χάρις εἰς τὸ γιγαντῶδες τηλεσκόπιον τοῦ Λόρδου Ῥὸς, ἐγένοντο γνωστοὶ ἀστέρες, τοσούτῳ μακρὰν ἀφ' ἡμῶν κείμενοι, ὥστε τὸ φῶς, ἵνα διέλθῃ αὐτοὺς καὶ φθάσῃ μέχρις ἡμῶν, ἤθελε διανύσει οὐχὶ ὀλιγώτερον τῶν 30 δισεκατομμυρίων ἐτῶν, καίτοι διατρέχον 200.000 μίλια κατὰ πᾶν δευτερόλεπτον· τουτέστιν, ἐπὶ τὸ εὐληπτότερον, ἡ αὐτὴ σφαῖρα καννονίου, ἀφεθεῖσα ἀπὸ τοῦ πλησιεστέρου ἐξ αὐτῶν, ἤθελε διανύσει πλέον τῶν 43,200,000,000,000 ἐτῶν ὅπως φθάσῃ μέχρις ἡμῶν! Καὶ ὅμως, μὴ λησμονῶμεν ὅτι ὅσον ἐκπληκτικὰ καὶ θαυμασμοῦ πρόξενα καὶ ἂν φαίνωνται τὰ μεγέθη ταῦτα καὶ αἱ ἀποστάσεις τῶν τὴν χορείαν ἢ τὸ σύμπλεγμα τοῦ κεντρικοῦ ἡλίου ἀποτελούντων ἀστέρων, εἰσὶν ἀσήμαντοι στιγμαὶ ἢ ἄτομα παραβαλλόμενα πρὸς τὸ ἀπέραντον σύμπαν, ὅπερ δύναται νὰ ἐξαντλήσῃ πᾶσαν ἐνέργειαν τοῦ Νεύτωνος ἢ τοῦ Ἑρσχέλλου, ἀλλ' ὅπερ ὁ Μέγας τοῦ σύμπαντος Δημιουργὸς κυβερνᾷ μετ' ἐντελεστάτης εὐκολίας καὶ ἀκριβείας.